Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען.

RAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען

לאדזשער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 37 | Łódź, Środa 12 lutego 1930 | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, יד שבט תר"צ | Nr. 37

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אונטערן צייכען פון ווירטשאפטליכען קריזיס

האט זיך נעכטען אנגעהויבען די בודזשעט-דעבאטע אין לאדזער שטאט-ראט

עקספאזע פון שטאט-פרעזידענט.— מ'וועט ענערגיש קאסירען פערלעגענע שטייערן.—די רעדע פון ראטמאן האלענדערסקי

נעכטען האט זיך אין שטאדראט אנגעהויבען די בודזשעט-דעבאטע. די אפאזיציע איז נאך נישט געקומען צום ווארט, אבער שוין פון עקספאזע פון שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי קען מען דרינגען, אז די גענעראל-דעבאטע וועט שטעהן אונטערן צייכען פון ווירטשאפטליכען קריזיס אין גאנצען לאנד, און בעזונדערס — כו, דאפעלטען קריזיס אין לאדז.

דער לאדזער איינוואוינער איז אויסגעפייניגט פון די פערשידענע שטייערן, איז פעראָרימט און פערצווייפעלט און, דאך האט דער שטאט-פרעזידענט נישט גערעדט וועגען פערקלענערן די האָוינטיגע שטייערן, אדרבא, ער האט צוגעזאגט, אז דער מאגיסטראט וועט זיך ענערגיש נעהמען אינצוקאסירען די פערלעגענע שטייערן. דער פרעזידענט האט אליין געפרובט צו צווייפלען, אויב ס'וועט זיך איינגעבען צו רעאליזירען דעם בודזשעט, דאך איז ער פרעלימינירט געווארען אין א גרעסערע סומע, ווי פאראיאהרען. דער פרעזידענט האט פיל גערעדט וועגען דער נויט, עלענד און ארבייטסלאזיגקייט, אבער קיין רפואה דערויף האט ער נישט געפונען. האט דעריבער די עקספאזע פון פרעזידענט געמאכט א דערדריקענדען איינדרוק. קיין שום אויסזיכטען אויף בעסערע צייטען.

ביי דער ערעפענונג פון דער זיצונג זענען געווען אין זאל זעהר ווייניג ראטמענער, אינצווישען זענען אבער די „פערהארעוועטע" שטאדטראטען זיך צונויפגעקומען, און בעת דער רעדע פון שטאט-פרעזידענט איז דער שטאט-פארלאמענט געווען אין קאמפלעט. די רעדע איז אויסגעהערט געווארען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט פון די ראטמענער און די געדריכט-בעזעצטער גאלעריע.

באלד ביים אנהויב פון דער זיצונג ווערט בעעהרט מיט אויפשטעהן פון די ערטער דער אנדענק פון דעם פערשטארבענעם פראפ. בארטאשעוויטש, וועלכער האט געשענקט פאר לאדז זיינע רייכע מוזעאישע זאמלונגען.

דאן ווערט אנגענומען דער רעגולאמין פון דער בודזשעט-דעבאטע, לויט וועלכען דאס פון אנדערשיר קען דעם בודזשעט ווערט בעטראכט אלס די ערשטע לעזונג. דער ערשטער צום בודזשעט רעדט דער גענעראל-רעפערענט, ראטמאן הארטמאן (פ.פ.ס.). ער ווייזט אן, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס דערלאזט נישט טראכטען וועגען נייע גרויסע פלענער, ס'האנדעלט זיך איצט וועגען דערהאלטען אלץ אויף דער ביזאיצטיגער מדרגה. דער מאגיסטראט האט דאס גענומען אין אכט און האט נישט פערגרעסערט דעם פאקטישען בודזשעט פון היינטיגען יאהר, נאר האט איהם פערקלענערט, הגם די פרעלימינירטע סומע איז גרעסער, ווי די פרעלימינירטע סומע אויפ'ן יאהר 1929/30. דער מאגיסטראט זעהט פאר, אז שטייערן זאלען איינפליסען מיט 1 מיליאן 700 טויזענד זלאטעס ווייניגער ווי היינטיגעס יאהר. נייע פאזיציעס זענען אריינגעשטעלט געווארען אין בודזשעט — 130 טויזענד זלאטעס אויף עפענען א שטאטישע שפאר- און לייה-קאסע, און 200 טויזענד אויף וואהלען, ווייל היינטיגעס יאהר ענדיגט זיך די קאדענץ פון איצטיגען שטאדראט.

דער געוועהנליכער בודזשעט וועט בעטרעפען 36 מיליאן זלאטעס, דער אויסערגעוועהנליכער — 24 מיליאן, וואס שייך דעם אויסערגעוועהנליכען אינוועסטיציע-בודזשעט האט דער מאגיסטראט נישט קיין אויסזיכטען איהם צו רעאליזירען, די איינציגע רעאלע סומע איז 4 מיליאן זלאטעס, וואס בלייבט אלס עודף פון דעם געוועהנליכען בודזשעט. דער רעפערענט בעט אנצונעהמען דעם בודזשעט אין דער פארם, ווי ער איז פעסטגעשטעלט געווארען דורך דער קאמיסיע.

דאן בעקומט א ווארט דער שטאט-פרעזידענט, ער זאגט צווישען אנדערען: ס'איז זעהר שווער געווען פאר'ן מאגיסטראט צונויפצושטעלען דעם בודזשעט, דער ווירטשאפטליכער קריזיס גיט זיך שוין צו פיהלען דער שטאט-פערוואלטונג. דער קריזיס שלאגט דעם מאגיסטראט פון צוויי זייטען: ערשטענס פערקלענערן זיך די הכנסות, און, צווייטענס, צוליב דער פעראָרימונג, פערגרעסערט זיך דער געברויך אויף סאציאלע הילף, געזונדהייט און בעשעפטיגונג פאר ארבייטסלאזע. דער מאגיסטראט האט נישט גע־קענט גענוי אויסרעכענען די בודזשעט-סומעס, ווייל ער האט נישט געוואוסט אויף וויפיעל דער קריזיס קען זיך נאך פערשארפען. מ'האט דעריבער געמוזט קאלקולירען אויפ'ן יסוד פון די פריהערדיגע בודזשעטען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ווירטשאפטליכער לאגע אין דער שטאט, קען מען קוועסטיאנירען די סומעס פון אונזער בודזשעט, דער מאגיסטראט וועט דעריבער מוזען זיין זעהר פארזיכטיג, און וועט נאר קענען אויסגעבען גרעסערע סומען נאר דעמאלט ווען ער וועט האבען דערויף דעקונג, בעזונדערס איז דאס גערעדט געווארען וועגען דעם אינוועסטיציע-בודזשעט.

דער קריזיס אין דער זעלבסטפערוואלטונג דריקט זיך אויס אין די פערגרעסערטע געברויכען צוליב נויט, הונגער און ארבייטסלאזיגקייט, און דער אומ-מעגליכקייט פון קומען צו הילף. א ראדיקאלע פערבעסערונג קען נאר קומען אין א געמיינזאמער אנשטרענגונג פון דער זעלבסטפערוואלטונג מיט די רעגירונגס-ארגאנען.

די הכנסות פון בודזשעט זענען פרעלימינירט אויף 36 מיליאן 228 טויזענד זלאטעס. דאס הייסט — מיט איבער 2 מיליאן זלאטעס ווייניגער, ווי ס'זענען געווען די הכנסות אין לויפענדען יאהר. די דאזיגע סומע וועט גענומען ווערען און דער גרעסטער טייל פון שטייערן, לאדז איז די איינציגע שטאט אפשר אין דער גאנצער וועלט, וואו 80 פראצענט פון אלע הכנסות בעשטעהען פון שטייערן, דאס געשעהט דערפאר, ווייל דאס שטעטישע פערמעגען איז א נישטיגעס; די קאנצעסיאנירטע און שטאטישע אונטערנעהמונגען גיבען גאנץ קנאפע ריוחים.

א געוויסער רעזערוואר פון וואנען מ'וועט היינטיגעס יאהר קענען שעפען הכנסות, זאגט ווייטער דער פרעזידענט — וועלען זיין די פערלעגענע שטייערן, וועלכע בעטרעפען 11 מיליאן זלאטעס. אין דער גרעסטער מאס זענען שולדיג שטייערן די הויז-בעזיצער, וועלכע דער קריזיס האט נישט גע־טראפען, ווייל זיי בעקומען דאך ווייטער דירה-געלד, דער מאגיסטראט וועט היינטיגעס יאהר צוטרעטען שטארקער און ענערגיש אינצוציהען די פערלעגענע שטייערן, און ער וויל לכל-הפחות איינקאסירען 5 און א האלב מיליאן זלאטעס פון די 11 מיליאן פערלעגענע שטייערן.

דער פרעזידענט ווארפט אפ עטליכע פאר־וואורפען, וואס זענען געמאכט געווארען דעם מא־גיסטראט, ווי, למשל: אז די אויסגאבען אויף דער אדמיניסטראציע זענען צו גרויס, אז דער מאגיס־טראט האט געוואלט פערקויפען די טראמוואי־אקציעס, א. א. וו. דאן געהט דער פרעזידענט איבער צו דער פראגע פון סובסידיעס פאר אינסטיטוציעס און זאגט: די דאזיגע פראגע האט ארויסגערופען די גרעסטע דיסקוסיע אין דער קאמיסיע. מיר האבען פרעלימינירט אויף דעם צוועק דיזעלבע סומע, וואס פאראיאהרען ד. ה. 1 מיליאן זלאטעס. די פערטיילונג פון דער דאזיגער סומע האט אבער אנגעטראפען אויף אונגעהויערע שוועריגקייטען, מיר האבען געוואלט דערהאלטען דיזעלבע ליסטע, וואס אין פאריגען יאהר, איך האב מיך אבער אנגעטראפען אויף א פארוואורף פון ראטמאן מינצבערג, אז איך האב נישט געהאלטען מיין הבטחה, און זיין אין דער הינזיכט אביעקטיוו, איך מוז מודה זיין, אז וועגען קיין אבסאלוטע אביעקטיוויטעט קען דא קיין רייד נישט זיין, ווייל מיר וועלכע האבען א סאציאליסטישע מעהרהייט, מוזען קודם כל שטיצען אונזערע אינסטיטוציעס, און מיר קענען נישט שטיצען קיין אינסטיטוציעס, וועלכע זענען געגען אונז. די אביעק־טיוויטעט בעשטעהט דערין, וואס מיר בעמיהען זיך, אז אויך אנדערע גרופירונגען זאלען געניסען פון די סובסידיעס.

וואס שייך דעם אינוועסטיציע-בודזשעט, — האט דער פרעזידענט געזאגט, — מאכען מיר זיך נישט קיין אילוזיעס, אז מיר וועלען קענען איהם אויספיהרען; מיר קענען נישט זאגען, וועלכע אינ־וועסטיציעס מיר וועלען רעאליזירען און וועלכע נישט, ווייל ס'ווענדט זיך, אויף וועלכע מיר וועלען בעקומען א הלואה. ס'איז מעגליך, אז אויף בויען א שעכט-הויז אדער ציגעלניע וועלען מיר בעקומען א הלואה.

אין היינטיגען בודזשעט איז נישט פערהאן קיין פאזיציע אויף בויען א שפיטאל, ווייל די שטאט האט אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען מיט די אפו־טרופסים פון קאנשטאט'ס ירושה וועגען אויסבויען און פערברייטערן דאס שפיטאל אין ראדאגאשטש. דער פרעזידענט וויל דערווייל נאך נישט אויסזאגען, ווי ווייט די אונטערהאנדלונגען זענען דערגאנגען. דעם לאדזער מאגיסטראט שטעהען פאר פאלגענדע ענינים צו ערלעדיגען: אין ארדנונג ברענגען די פערסאנאלע ענינים, עפענען די שטאטישע גמילות-חסדים-קאסע, אננעהמען דעם רעגולאציע-פלאן, אנ־נעהמען דעם קאנאליזאציע-סטאטוט, פערברייטערן די גרעניצען פון לאדז, אנהויבען די וואסער-לייטונג־ארבייטען, וועגען וואס דער מאגיסטראט פיהרט אונ־טערהאנדלונגען מיט אויסלענדישע קאפיטאליסטען, און פערטיג מאכען די וואוין-הייזער אויף פאלעסיע.

(ווייטער זעה 5-טע זייט).

כשר בעקאנטמאכונג כשר

איך מאך דערמיט בעקאנט מיינע געסט, אז איך האב צוריק ערעפענט מיין גוט-בעקאנטען

היימישען רעסטאראן

וואו עס ווערט ארויסגעגעבען היגיענישע, פרישע, היימישע און שמאקהאפטע

מיטאגען צו ביליגע פרייזען

אונטער מיין אייגענער אויפזיכט.

ש. ל. דרעסלער

לאדז, פאלנאצנא 25

8809

עסיג-עסענץ

גאראנטירט 80%

פערקויפט צום פרייז פון 2.90 פער קילא.

ש. מאלאמוט, לאדז, זגערזשער 1, טעלעפאן 131-55

ב"ה

אזהרה גדולה.

מען איז מודיע, אז יאטקעס, וועלכע זענען אונטער דער השגחה פון ראבינאט און ועד הכשרות ביי דער יודישער גמינע זאלען נישט האלטען קיין אנדער פלייש, נור וואס איז געשכטען אין די לאדזער שעכט-הייזער, ד. ה. אין ראדוואנסקא און אין ראדאגאשטש מיט שטעמפעל „כשר לאדז", קעלבער—2 פלאמבעס כשר לאדז", גלאט כשר „גלאט כשר לאדז".

שחיטה פון כאינע און אומגעגענד איז נישט אונטער אונזער השגחה.

דער קצב, וואס וועט האבען אנדער פלייש, וועט נישט בעקומען קיין הכשר.

ראבינאט און ועד הכשרות

ביי דער יודישער גמינע איז לאדז.

5034

„מתיבתא גבוהה לתלמוד ולהוראה"

שעל יד בית-הספר

של ג. א. ליסס

„דרכי-נעם"

לודז, קילינסקי 50, טעלעפאן 215-26

היינט, מיטוואך (חמשה-עשר בשבט), 6 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל

דער פייערליכער אקט

פון צוטיילען די ערשטע היתר-הוראה'ס פון דער אויבענדערמאהנטער מתיבתא

צוזאמען מיט א עפענטליכען ארויסטריט פון די תלמידים

פון דער לעהר-אנשטאלט

„דרכי נעם"

איז צוזאמענהאנג מיט'ן 20-יעהריגען יובילעאום

באלקאן רעזערווירט ספעציעל פאר פרויען.

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטש 20

די לייטונג.

35000 ארבייטער געוואונען דעם שטרייק

בלוטיגע צוזאמענשטויסען בעת'ן גרויסען שטרייק אין ניו-יארק

ניו־יארק, 11. (א.ט.או.) בעת א בלוטיגען געשלעג צווישען קאמוניסטען און שטרייקענדע ארבייטער פון דער קליידער־אינדוסטרי איז איינער דערהרגעט און מעהרער זענען פערוואונדעט געווארען, די פאליציי האט ארעסטירט 20 פערזאן.

ניו־יארק, 11. (א.ט.או.) דער שטרייק פון די שניידער וועלכער נעהמט ארום 35 טויזענד ארבייטער, האלט שוין ביים פערענדיגט ווערען. צוליב דער פעסטער האלטונג פון די שטרייקענדע האבען די ארבייטסגעבער נאכגעגעבען כמעט אלע פאדערונגען.

אין דער נאכט פון מאנטאג אויף דינסטאג זענען די ארבייטער־פאדערונגען פראקטאקאלירט געווארען און דערמיטוועהן זיי בעטראכט אלס אנגענומענע.

דער שטרייק אין די קלענערע אונטערנעהמונגען דויערט ווייטער, ווייל די ארבייטסגעבער האבען די פאדערונגען נישט נאכגעגעבען.

ניו־יארק, 11. (א.ט.או.) די ארבייטסלאזיגקייט אין שטאט ניו־יארק האלט אין איין וואקסען, זייט אקטאבער זענען בלויז אין שטאט ניו־יארק געקינדיגט געווארען נישט ווייניגער ווי הונדערט טויזענד ארבייטער. די צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער איז יאנואר איז קלענער ווי זייט די לעצטע פופצעהן יאהר.

ווי פיל בעטרעפט דער בודזשעט אין פוילען?

ווארשא, 11 (ספ. טעל.) דער פרעלימינאר בודזשעט, וועלכער איז אנגענומען געווארען אין דער 2. לעזונג שטעלט זיך פאר אויף פאלגענדען אופן:

געוועהנליכע אויסגאבען 2.757.494.429 זל. אויסערגעוועהנליכע אויסגאבען 171.688.046 זל. צוזאמען 2.929.182.475 זל.

געוועהנליכע אויסגאבען פון די אונטערנעהמונגען 1.841.458.898 זל.; אויסערגעוועהנליכע הוצאות פון די אונטערנעהמונגען — 271.777.957 זל.; געוועהנליכע הוצאות פון די מאנאפאלען 17 מיליאן זל. צוצאהלונגען צו די אונטערנעהמונגען 18.916.124 זל.; צוזאמען הוצאות 2.948.128.597 זל; הכנסות — אדמיניסטראציווע 1.901.418.584 זל.; הכנסות פון די אונטערנעהמונגען 197.218.984 זל.; איינצאהלונגען פון די מאנאפאלען 961.801.000 זל.; צוזאמען הכנסה — 3.063.438.568; אזוי ארום בלייבט א הוספה פון הכנסות — 115.309.969 זל.

7 דערהרגעטע און 25 פערוואונדעטע בעת'ן אטענטאט אין בראזיליען

ניו־יארק, 11 (ספ. טעל.) פון ריא דע זשאניירא ווערט מיטגעטיילט, אז ביז איצט איז נאך נישט צוריקגעשטעלט די רוה אין מאנטע קלארא, וואו ס'איז דאנערשטאג אויסגעפיהרט געווארען דער אטענטאט אויפ'ן וויצע־פרעזידענט פון בראזיליען.

ווי ס'שטעלט זיך ארויס, זענען בעת דער שיסעריי דאן אומגעקומען 7 פערזאן און 25 זענען פערוואונדעט געווארען. די לאגע האבען בעהערשט די ליבעראלען און די מאכט האט געמוזט פערלאזען די שטאט, בפרט ווייל די ליבעראלען זענען גוט בעוואפענט און פאטרולירען איבער דער שטאט.

דער מלוכה־פרעזידענט איז צוריקגעקומען קיין בראזיליען און האט קאנפערירט מיט דעם קריגס און באהן־מיניסטעריום.

אויך אין נאטאל אין שטאט גראנד דא נארט זענען אויסגעבראכען אונרוהען, בעת וועלכע ס'זענען אומגעקומען 2 פערזאן און 9 זענען פערוואונדעט געווארען.

א גרויזאמער מארד

אויסגעפיהרט דורך א מוטער און שוועסטער

געלזענקירכען, 11 (ספ. טעל.) אין געלזענקירכען האט די פאליציי ענטדעקט א נעוואלדיגען פערברעכען. אין קאנאל דען־רעין איז אין א זאק געפונען געווארען א צושניטענער קערפער פון א מאנספערשוין. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער ערמארדעטער איז דער 21־יאהריגער יאן קירשנער, וועלכער האט געוואוינט ביי זיין מוטער.

ווי ס'איז ווייטער פעסטגעשטעלט געווארען, האט ער זיך שלעכט בעצויגען צו זיינע היימישע. זיין שוועסטער האט דעריבער בעשלאסען איהם אפצורוימען פון וועג ווען ער איז געווען שכור, האט זי איהם ערמארדעט און מיט דער מוטערס הילף צושניטען דעם קערפער און אריינגעווארפען אין קאנאל. די ארעסטירטע צמא קירשנער און איהר מוטער האבען זיך מודה געווען אין פערברעכען.

געזעלשאפט צו סטאביליזירען די תבואה־פרייזען

לאנדאן, 11. (א.ט.או.) לויט א מיטטיילונג פון וואשינגטאן האט דער פארזיצער פון דער פעדעראל פארם באארד מסכים געווען צו שאפען א געזעלשאפט צו סטאביליזירען די פרייזען פון תבואה, די געזעלשאפט זאל בעזיצען א גרונט־קאפיטאל פון צעהן טויזענד דאלאר און זאל אויפקויפען דעם גאנצען תבואה־עודף כדי צו פערהיטען די לאנדווירטשאפט פון א שווערען פינאנציעלען פערלוסט.

לויט בעריכטען פון אמעריקא און קאנאדע שטעהט איצט פאר א גרויסער קריזיס אין דער הראנושע פון ווייץ ביי די אמעריקאנער ווייצען־סוחרים געפינען זיך געוואלדיגע ווייץ־זאפאסען, וועלכע מ'קען נישט פערקויפען אין איראפע.

גרויסער קאמף ביים אלקאהאל־שמוגעל

אונטערגענומען דורך דער רעגירונג אין אמעריקא

ניו־יארק, 11. (כפ. טעל.) די אמעריקאנער פראהיביציע־מאכט האט פארגענומען איצט א גענעראל־אפענסיווע נעגען די שפריט־שמוגלער. בעת דער גרויסער אבלאווע אין טשיקאגא האט מען ארעסטירט 156 פערזאן, וועלכע בעשולדיגט אין פערשפרייטען פון שנאפס.

די דאזיגע פערזאנען און 31 פירמעס זענען בעצוגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר ארבערבייטען אויף שנאפס (וויסקי) 7 מיליאן גאלאן (א גאלאן איז 4.54 ליטער) שפירט וועלכער איז געווען בעשטימט אויף אינדוסטריע־צוועקע. אט די פירמעס זענען געווען ארגאניזירט אין א טרוסט מיט אפטיילונגען אין אלע גרעסערע אמעריקאנער שטעט.

אין שפרינגפילד זענען ארעסטירט געווארען 17 שמוגלער, וועלכע פלעגען צושטעלען שפירט אין צוויי גרויסע רעסטאראציעס. אין פילאדעלפיא האט מען געכאפט ביים איבערפיהרען שנאפס דריי געוועזענע פראהיביציע־אגענטען און 4 באהן־בעאמטע.

בעת א רעוויזיע אין א גרויסען ניו־יארקער האטעל אין בראדוויי האט מען געפונען א גרויסען קוואנטום שנאפס, ווין און ליקער.

דער האטעל־אייגענטימער און 13 אנגעשטעלטע זענען ארעסטירט געווארען.

ביער ביל אין אמעריקאנער סענאט

געגען אומלעגאל אנגעקומענע אימיגראנטען

וואשינגטאן, (יט"א). דער פארשטעהער פון טעקסאס אין אמעריקאנישען קאנגרעס פאטמאן (דעמאקראט) האט אריינגעטראגען אין קאנגרעס א נייעם ביל געגען די אויסלענדער, וואס שמוגלען זיך אריין אומלעגאל אין די פעראייניגטע שטאטען.

לויט דעם נייעם געזעץ וועלען ארויפגעלעגט ווערען שטראפען ביז 20000 דאלאר אויף פערזאנען אדער געזעלשאפטען, וואס בעשעפטיגען אומלעגאל אריינגעקומענע ארבייטער, ווייסענדיג, דאס זיי זענען געקומען אין די פעראייניגטע שטאטען אויף אן אומלעגאלען וועג, דאס געזעץ זעהט אויך פאר תפיסה־שטראף ביז איין יאהר.

דעלעגאציע פון יודען אין מאנטרעאל

פאדערט בעזונדערע שולען פאר יודישע קינדער

קוועבעק, (יט"א) דער פרעמיער־מיניסטער פון דער קאנאדישער פראווינץ קוועבעק האט אויפגענומען א יודישע דעלעגאציע פון מאנטרעאל, וואס האט געפאדערט, אז עס זאלען געשאפען ווערען בעזונדערע יודישע שולען פאר די מאנטרעאלע יודישע קינדער, דער מיניסטער האט ערקלערט, אז די קוועבעקער רעגירונג שטרעבט צו געפינען אזא לעזונג פון דער יודישער שול־פראגע, אז אלע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג זאלען זיין צופרידען.

די שוועריגקייטען פון דעם דאזיגען פראבלעם בעשטעהט אין דעם, דאס ערקלערט דער פרעמיער־מיניסטער, וואס בעת די איצטיגע דעלעגאציע פאדערט בעזונדערע שולען פאר די יודישע קינדער, קומט צו איהם אן אנדערע דעלעגאציע פון מאנטרעאלער יודען וואס פאדערט, אז דער היינטיגער שול־סיסטעם זאל פערבלייבען.

באיקאט [illegible] מעהר שאדען די אראבער, ווי די יודען

ירושלים, 11. (יט"א טעלעגראפיש). דא איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון 16 אראבישע ווירטס־לייט אויף אלטשטאט אין ירושלים, די פערזאמעלטע האבען זיך בעקלאגט אויף דעם אראבישען באיקאט צוליב וואס די יודישע לאקאטארען האבען זיך ארויסגעצויגען פון זייערע הייזער און איצט שטעהען זיי לעדיג. די ווירטסלייט האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען צום אראבישען עקזעקוטיוו אפצושטעלען דעם באיקאט, ווייל ער ברענגט מעהר שאדען די אראבער ווי די יודען.

אין רוסלאנד זאלען אויפגעלעזט ווערען

אלע רעליגיעזע געמיינדעס

בערלין, 11. (ספ. טעל.) „רול" טיילט מיט, אז דער ראט פון די פאלקסקאמיסארען האט בעשטעטיגט דעם פראיעקט פון א דעקרעט, לויט וועלכען אין סאוויעט־רוסלאנד וועלען פונאנדערגעלאזט ווערען אלע רעליגיעזע געמיינדעס.

דעם 18־טען אפריל זאל אין מאסקווע פארקומען א סאבאר פון דער א.ג. לעבעדיגער קירכע אין רוסלאנד, וואו ס'וועט אנגענומען ווערען דער בעשלוס וועגען אויפלעזען די דאזיגע „לעבעדיגע קירכע".

סאוויעטישע ארמעע ביי דער כינעזישער גרעניץ

מאסקווע, 11. (ספ. טעל.) די סאוויעטישע ארמעע אויפ'ן ווייטען מזרח איז טראץ דעם אפמאך מיט כינא נישט ליקווידירט געווארען און געפינט זיך ווייטער הארט ביי דער כינעזישער גרעניץ.

10000 סאוויעטישע בעאמטע

זענען אומגעבראכט דורך פויערים

מאסקווע, 11. (ספ. טעל.) לויט די אויסרעכנונגען פון דער סאוויעטישער מאכט זענען אין פערלויף פון 1929 י. אומגעקומען פון די פויערים צעהן טויזענד סאוויעטישע בעאמטע.

ברויט־מאנגעל אין די יודישע קאלאניעס

סאוויעטישע רעגירונג פערזארגט די קאלאניעס מיט מעהל

מאסקווע, (יט"א). די יודישע קאלאניסטען אין איינע ראיאנען ליידען פון ברויט־מאנגעל, צוליב דעם, וואס זיי האבען די גרעסטע טייל פון זייערע מעהל־זאפאסען אוועקגעגעבען דער סאוויעטישער רעגירונג בעת עס איז דורכגעפיהרט געווארען די אזוי גערופענע „ברויט־אנגרייטונג" איבער די דערפער.

אין אלע ראיאנען, וואו די יודישע קאלאניסטען זענען איצט געבליבען אהן ברויט, האט די ארטיגע סאוויעטישע מאכט פעראורדנט, אז יעדע פאמיליע בעקומט דערווייל פון דער רעגירונג מעהל אין דער פארם פון אנלייהע ביז צו דער נייער גערעטעניש.

אויסטערלישער עפלאג

פון די סטודענטען־אונרוהען אין רומעניען

יאסי, (יט"א) דער פראצעס איבער די יאסער סטודענטען, אנגעקלאגט אין בעטייליגען זיך אין די לעצטע אנטיסעמיטישע עקסצעסען האט זיך פערענדיגט דערמיט, וואס מען האט אויסגעשלאסען פון אוניווערזיטעט 35 סטודענטען דערונטער 12 יודען.

דער דאזיגער זאנדערבארער אורטייל האט ארויסגערופען א נאטירליכע עמפערונג אין די יודישע קרייזען, וועלכע בעטראכטען דעם אורטייל פאר אן אומדירעקטע ערמוטיגונג פאר די אנטיסעמיטישע אויסשרייטונגען.

אימאטריקולאציאנס־עקזאמענס אין העברעאישען אוניווערזיטעט

פאר די אבסאלווענטען פון די העברעאישע מיטעל־שולען

ירושלים, (יט"א) דער סענאט פון העברעאישען אוניווערזיטעט האט איינגעשטעלט איינצופירען יערען יאהר אימאטריקולאציאנס־עקזאמענס פאר די אבסאלווענטען פון די העברעאישע מיטעל־שולען. אין דער עקזאמענאציאנס־קאמיסיע בעטייליגען זיך פארשטעהער פון אוניווערזיטעט און פון ציוניסטישען בילדונגס־ראט. עס איז אויך פארגעלעגט געווארען דער רעגירונגס־בילדונגס־דעפארטאמענט צו דעלעגירען א פארשטעהער אין דער קאמיסיע.

פריינדליכע בעציהונגען

צווישען ציוניסטען און נישט־ציוניסטען אין אמעריקא

ניו־יארק, 11. (יט"א טעלעגראפיש). אין צוזאמענהאנג מיט דער סעסיע פון ארמיניסט־ראטיוען ראט פון דער יודישער אגענץ, וועלכע זעהט פארגעקומען אין וואשינגטאן, האט פעליקס וואַרבורג ערקלערט, אז אלע ידיעות פון דער ארץ־ישראל־פרעסע וועגען אנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען ציוניסטען און נישט־ציוניסטען זענען נישט ריכטיג. פערקעהרט, די בעציהונגען זענען איצט פריינדליכערע ווי זיי זענען יעמאלס געוועזען.

שווערליכע פאמיליען־טראגעדיע

פאריז, 11. (ספ. טעל.) אן אונגארישע פאמיליע, וואס וואוינט אין א פאריזער פארשטאט, מיט 3 קינדער האט געלעבט אין גרויסער נויט. דער פאטער איז קראנק געווען אויף א ראק, און די מוטער איז געווען פאראליזירט.

ווען די קינדער זענען געווען אין שולע, האט דער פאטער איבערגעשניטען דער פרוי דעם האלז מיט א ראזיר־מעסער און שפעטער איבערגעשניטען זיך די אדערען, ווען די קינדער זענען צוריקגעקומען פון שולע האבען זיי געטראפען 2 קאלטע קערפערס.

9 טויט־אורטיילען אויף קאווקאז

ריגע, 11. (ספ, טעל.) „פראווהא" טיילט מיט אז די נ. פ. או. האט דערשאסען 9 אזערביידזשאנער טעראריסטען, וואס זענען אנגעקלאגט געווארען פאר איבערפאלען סאוויעטישע אמטע.

לעצטענס האבען זיי ארויסגערופען א באהן־קאטאסטראפע מיט צוויי צוגען, וועלכע האבען ארויסגערופען סאוויעטישע אפטיילונגען קיין אוער־בעידזשאן. ביידע קאטאסטראפעס זענען פארגעקומען הינטער מלאריקאוקא, דערביי זענען דערהרגעט און פערוואונדעט געווארען איבער 70 מאן.

אראבישע דעלעגאציע

פאהרט סוף פעברואר קיין לאנדאן

ירושלים, 11. („יטא" טעלעגראפיש). די אראבישע עקזעקוטיווע האט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אז די אראבישע דעלעגאציע וועט פאהרען קיין לאנדאן סוף פעברואר.

60-יעהריגער געבורטסטאג

פון בעקאנטען קונסט־קריטיקער מאקס אסבארן

בערלין (יט"א) די טעג פייערט זיין 60 יעהריגען געבורטסטאג דער בעקאנטער יודיש־דייטשער קונסט־היסטאריקער און טעאטער־קריטיקער דר. מאקס אסבארן. דר. מאקס אסבארן האט פערעפענטליכט העכער דרייסיג אפהאנדלונגען וועגען פערשידענע קונסט־פראבלעמען.

מאקס אסבארן האט זיך לעצטענס שטארק פעראינטערעסירט מיט יודישער קונסט און איז געווען פערזיצענדער פון דעם יודישער קונסט־קאמיטעט ביי דער בערלינער יודישער קהלה.

די עצות
פון דעם בעל־יועץ

ווי ס'ווייזט זיך איצט ארויס, האט דער פּי־באנציעלער בעל־יועץ אין פוילען, ה' דעוועי אין זיין אינטערוויו אין אמעריקא ארויסגעזאגט פאלגענדעס זאך, וועלכע איז ארויסגעלאזן געווארען אינ'ם בעריכט פון דער יודישער טעלעגראף־אגענטור: „פערזענליך, האט געזאגט ה' דעוועי האלט איך, אז די שטענדיגע אנקלאגען און ארויסטרעטונגען (פון די פוילישע יודען) צו דער רעגירונג, וואס זענען פערבונדען מיט דער ראזיגער וואכלאגע (וואס הייסט, מיט דער ווירטשאפטליכער לאגע פון פוילישען יודענטום) קענען נישט פיהרען צו קיין געגענזייטיגער פערשטענדיגונג. ס'וואלט געווען בעסער און קלוגער גערעכט אפצושאצען דאס, וואס מ'האט, איידער צו פערלאנגען נייע הנחות".

מ'וואלט געקענט, ווען ס'וואלט זיך געהאנדעלט וועגען ביליגער איראניע און כאטירע, ארויסזאגען וועגען דער דערמאהנטער עצה פון דעם ה' בעל־יועץ פערשידענע נישט־איבריגע עהנע בעמערקונגען פאר ה' דעוועי, אבער וועגען דעם האנדעלט זיך דאך נישט.

ערנער איז דאס, וואס ה' דעוועי האט אין זיין אינטערוויו ארויסגעזאגט געוויסע איבערצייגונגען" און „פאראויסזעהונגען", וועלכע ווערען אפ־געלייקענט דורך דער ווירקליכער פּאליטישער ווירקליכקייט, און אלע „אנקלאגען און ארויסטרע־טונגען" פון די יודען צו דער רעגירונג שטאמען טאקע דערפון, וואס די גאנצע „פאליטישע און ווירטשאפטליכע פּאליטיק פון דער רעגירונג בנוגע די יודען לייקענען אפ אלע „פאראויסזעהונגען" און „האפנונגען" פון ה' דעוועי.

ה' דעוועי דריקט, למשל, אויס זיינע איבער־צייגונג, אז די יודישע קליינהענדלער, וועלכע ווערען ארויסגעשטויסען פון האנדעל און אינדוסטריע אין פוילען, צוליב דער אינדוסטריעלער רעארגאניזאציע — בעקומען נייע מעגליכקייטען און וועלען אריינ־געשלונגען ווערען דורך דעם נייעם עקאנאמישען סיסטעם.

מיר ווייסען נישט וועגען וואס ס'האנדעלט זיך דעם ה' דעוועי, אבער מען דארף ערשט נישט זיין קיין אמעריקאנישער עקאנאמיסט, מ'וואל נישט בעמערקען, אז „דער נייער עקאנאמישער סיסטעם" נישט נאר, וואס ער שליגט איין די ארויסגעשטויסענע יודען פון זייערע בידאיצטיגע ווירטשאפט־ליכע פאזיציעס, נאר פערקעהרט, ס'ווערט בנוגע זיי אנגעווענדעט דער ווייטגעהענדסטער בויקאט און עקסטערמינאציע.

ה' דעוועי זאגט ווייטער, אז די שוועריגקייטען, מיט וועלכע די יודישע קליינהענדלער קעמפען איצט אין פוילען, זענען נאר פאראיבערגעהענדע און זעהט פאראויס, אז די יודען וועלען — איינהאל־טענדיג א געוויסע פראפארץ — בעקומען ארבייטס מעגליכקייטען אין די רעגירונגס־ און שטאטישע אונ־טערנעהמונגען.

צי ווייס נישט ה' דעוועי, אז אלע יודישע „אנ־קלאגען און ארויסטרעטונגען" צו דער רעגירונג, האבען נישט קיין אנדערען ציל, ווי צו בעקומען צוזאגע. ארבייטס־מעגליכקייטען אין די רעגירונגס־ און שטאטישע אונטערנעהמונגען?

זיין אינטערוויו ענדיגט ה' דעוועי מיט דער בעמערקונג, אז „דער בעסטער וועג צו בעפרידיגען די פארערונגען פון די ארבייטסלאזע איז שאפען פאר זיי ארבייטס־מעגליכקייטען און געבען זיי בערינגונגען צו קענען עקזיסטירען.

זעהר גוט, זאל טאקע דער ה' דעוועי אלס בעל־יועץ ראטען דער רעגירונג אנצואווענדען דעם דאזיגען גערעכטען און קלוגען פרינציפ אויך צו די ארבייטסלאזע... יודען.

לייענענדיג דעם אינטערוויו פון ה' דעוועי וועל־כער איז געגעבען געווארען אין אמעריקא פאר דעם אמעריקאנער יודענטום וועגען דער ווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען אין פוילען, בעקומט מען דעם איינדרוק, אז ער האט געוואלט צו הילף קומען נישט אזוי ווי דעם פוילישען יודענטום, ווי... דעם פוילישען אמבאסאדאר אין אמעריקא, ה' פּר־ליפּאוויטש.

אין עצם־זאך וואלט פיל בעסער געווען, ווען ער וואלט זיינע בעמערקונגען, איבערצייגונגען און פאראויסזעהונגען דערלאנגט אין פארם פון עצות די קאמפעטענטע פאקטארען אין ווארשא.

נ. ד.

טויזענד ארבייטסלאזע יודען
ווערען געשיקט אויף אוראל

מאסקווע, (יט"א). טויזענד ארבייטסלאזע יודען, מעהרסטענטיילס פון ווייסרוסלאנד, וועלען די טאג אפפאהרען אויף אוראל און וועלען דארט ווערען בעשעפטיגט אלס בוי־ארבייטער, מיט'ן בעדינג אז זיי דארפען דארט בלייבען אויף שטענדיגער ארבייט.

די טויזענד יודען וועלען בעקומען פון דער רעגירונג אויף רייזע־הוצאות, און ווען זיי וועלען אנקומען אויפ'ן אוראל, וועט מען זיי באווארענען מיט פרייע וואוינונגען ביז צו דער צייט, ווען זיי וועלען זיך איינארדנען אלס קוואליפיצירטע ארבייטער.

גרעסטע פוטער־פירמע איז דער וועלט
„עטינגאן־שילד־קאמפ." געראטעוועט פון באנקראט
דורך דער אפּערוויליגקייט פון איהרע דירעקטארען

ניו־יארק, (יט"א). דער פּרעזידענט פון דער געזעלשאפט „עטינגאן־שילד־קאמפּאניע" דער גרעסטער פוטער־פירמע אין דער וועלט, ה' מאטיו עטינגאן צוזאמען מיט די אנדערע דירעקטארען און בעאמטע פון דער געזעלשאפט האבען איבערגעגעבען אין רשות פון דער קאמפּאניע זייער אנטייל אין קאפּיטאל אין דער הויך פון 2 מיליאן דאלאר, כדי צו רעקען דעם החק וועלכען די געזעלשאפט האט געליטען צוליב דעם פאלען פון פוטער־פּרייזען און צוליב דער סטאגנאציע אין האנדעל. דער דאזיגער שריט וועט מעגליך מאכען דער געזעלשאפט נישט נאר צו רעקען דעם דעפיציט נאר אויך אויסצואה־לען די דיווי־דענדען.

די ריזיגע „עטינגאן־שילד־קאמפּאניע" איז ענטשטאנען אין יאהר 1925 דורך צוזאמענגיסען זיך פון איינע גרויסע פוטער־געזעלשאפטען. די געזעלשאפט פערמאגט 25 מיליאן דאלאר קאפּיטאל און האט איהרע פיליאלען אין אלע ווינקעלעך פון דער וועלט. די הויפּט־אגענטור געפינט זיך אין ניו־יארק. פיליאלען — אין אלע אייראפּעאישע לענדער, אין קאנאדע, דרום־אמעריקא, אויסטראליען, כינע, יאפּאן, אינ־דיען און פּערסיען.

קיין „נומערוס קלויזוס"
ערקלערונג פון טשעכאסלאוואקישען בילדונגס־מיניסטער

פּראג, (יט"א) דער פאשיסטישער דעפּוטאט אין טשעכאסלאוואקישען פּארלאמענט סטריבני האט אינטערפּעלירט די רעגירונג וועגען די סטודענטען־אונרוהען אויף די טשעכאסלאוואקישע אוניווערזי־טעטען.

געענטפערט אויף דער אינטערפּעלאציע האבען דער אינערן־מיניסטער דר. סלאוויק און בילדונגס־מיניסטער דר. דערער. די סטודענטען, וועלכע האבען גענומען אנטייל אין די עקסצעסען און אונרוהען — האט ערקלערט דער בילדונגס־מיניסטער — האבען קיין שום קאנקרעטע פאדערונגען נישט ארויסגעשטעלט, הגם די פאדערונג איינצופיהרען „נומערוס קלאוזוס". די דאזיגע פאדערונג מוז אבער ווערען קאטעגאריש אפּגעווארפען, ווייל זי שטעהט אין געגענזאץ מיט'ן פּרינציפּ פון גלייכבערעכטיגקייט, פּריי־הייט פון בילדונג און דעמאקראטיע. ווי דאס האט שוין אין איהר ערקלערונג פעסטגעשטעלט די רעגירונג.

ווי די יט"א דערוויסט זיך פון גאנץ צופערלע־סיגע קוועלן, איז די ידיעה וועגן נישט צולאזען אויסלענדער אויפן דייטשען אוניווערזיטעט אין פּראג פאלשטענדיג אומבעגרינדעט.

אנדענקונגס־טאוועל
פאר געפאלענע יודישע זעלנער פון דרום־אפריקא

יאהאנעסבורג, (יט"א) דא איז פארגע־קומען די פייערליכע איינווייהונג פון אן אנדענקונגס־טאפעל לכבוד די יודישע זעלנער פון דרום־אפריקא, וואס זענען געפאלען בעת דעם וועלט־קריג.

אויף דער פייערליכקייט האט געהאלטען א רעדע דער גענעראל־גובערנאטאר פון דרום־אפריקא, וועלכער האט אנגעוויזען, אז העכער צוויי טויזענד יודען פון דרום־אפריקע ה.ה. נאנטצע 6 פּראצענט פון דער ארטיגער יודישער בעפעלקערונג, האט געקעמפט אין די רייהען פון דער בריטישער ארמעע, אויף די פראנטען, בעת דעם וועלט־קריג. פון דער צאהל זענען 110 געפאלען אויף די שלאכט־פעלדער.

נאך דעם האט גענומען דאס ווארט דער אבער־האבינער לאנדוי, וועלכער האט אונטערגעשטראכען, אז דער גרעסטער טייל פון די געפאלענע וועמען עס איז געווידמעט געווארען דער אנדענקונגס־טאפעל, זענען נישט געווען קיין געבוירענע בריטישע בירגער. זיי זענען ערשט א פאר יאהר פאר'ן אויסברוך פון דער מלחמה איינגעוואנדערט קיין דרום־אפריקע. ניט קוקענדיג דערויף האבען זיי גלייך נאכ'ן אנהויב פון דער מלחמה זיך געשטעלט אין די פאדערשטע רייהען פון דער ארמעע און האבען מקריב געווען זייער לע־בען פאר דער נייער היימאט.

הויפּטמאנ'ס נייער ראמאן
וועגען א פרוי, וואס מוז טיילען איהר ליבע מיט א צווייטער

די אלטע פראגע צי קען א מאן ליב האבען זיין פרוי אין דער זעלבער צייט וואס ער פיהרט א ליבע מיט אן אנדערער, ווערט איצט דיסקוטירט אין אלע אינטעליגענטע קרייזען אין דייטשלאנד. די פראגע איז איצט אויס עקומען צוליב דעם ראמאן „דאס בוך פון לייזענשאפט", וואס דער בעריהמטער דייטשער שריפטשטעלער גערהארד הויפּטמאן האט אקארשט פערעפענט־ליכט. דער ראמאן, אין דער פארם פון א טאג־בוך, ווערט בעטראכט ווי אן אויטאביאגראפיע, וואו דער איבער זעכציג־יעהריגער שריפטשטעלער ענטפלעקט צום ערשטען מאל זיינע אינטימע, איי־גענע איבערלעבונגען אין פאמיליען־אנגעלעגנ־הייטען. עס זעהט אויס ווי א מין ווידוי און א פערענטפערונג פאר דער אומלעגאלער ליבע וואס ער האט געפיהרט אין דער צייט ווען ער איז גע־ווען פערהייראט.

דער ראמאן הויבט זיך אן אין 1894, ווען דער העלד פון דער געשיכטע איז נאך געווען ערשט פערהייראט, שטערבליך פערליבט אין זיין שעהנער, שווארץ חנ'עוודיגער פרוי מעליטא. טריי צו דער טראדיציע פון דער טיפישער דייטשער פרוי, האט מעליטא טריי און איבערגעגעבען גע־ליבט איהר מאן, דעם שריפטשטעלער און דרא־מאטורג און האט איהם געבוירען צוויי קינדער. א צייט האבען זיי געלעבט גליקליך און צופרי־דען, יעדער איינער פון זיי טעטיג אויף זיין גע־ביט: ער — אין שרייבען, ארומרייזען; זי — אין הויז אלס אפּהיטערין פון דער היים און קינדער. אזוי האט עס געדויערט ביז ער האט זיך בעקענט מיט זיין שפּעטערער הארצענס־געליבטער אניא'ן.

ווי די מעהרסטע „הארצענס געליבטע", איז אניא געווען א פולשטענדיגער געגענזאץ צו זיין געזעצליך־פערהייראטער פרוי. מעליטא איז געווען פערזאן אין איהר הויז, פערזאן מיט די קינדער, געזעצט קאנסערוואטיוו. אניא, דאגעגען, איז גע־ווען יונג, אן ארטיסטקע, א וויאלין שפּילערין, מיט א דראמאטישען טאלאנט און פלעגט אפט אויפ־טרעטען אויף דער ביהנע. זי איז געווען לייכט־זיניג, הינרייסענד. אן אמת'ע „נשמה מיידעל".

די טראגעדיע הויבט זיך אן, ווען דער יונ־גער פערליבטער ליטעראט איז פונדעסטוועגען פול מיט ליבע און אכטונג פאר זיין פרוי און קעהרט זיך אום פון בערלין צוריק אינ'ם קליינעם שטע־טעל, וואו ער האט געוואוינט. דער אמת וועגען זיין נייער ליבע איז צו־גרויס, אז ער זאל איהם קענען בעהאלטען. ער בעשליסט דערום, אז וואס עס זאל נישט פאסירען, קיין היפּאקריט וועט ער נישט זיין: זיין פרוי מוז וויסען וועגען זיינע אי־בערלעבונגען. אינ'ם „טאג־בוך" דערצעהלט ער ווי ער האט עס געטאן:

„שפּעטער האב איך בעגריפען, אז מיט מיין דערצעהלען האב איך ווי דורכגעפיהרט אן אפּע־ראציע, וואס האט פונאנדערגעשניטען די סאמע אדערען און מוסקולען, וועלכע האבען צוזאמענגע־האלטען אונזערע ביידענס הערצער".

די רעזולטאטען פון דער ווידוי האבען זיך, נאטירליך, געלאזט מערקען אין דעם געשטערטען פאמיליען־לעבען. ער דערצעהלט:

איך געה אפט שפּאצירען מיט מעליטא'ן. אפילו יונגע געליבטע קענען נישט זיין צערטלי־כער און איבערגעגעבענער ווי מיר זענען זיך גע־ווען. פלוצלינג בעווייזען זיך אבער טרעהרען אין איהרע אויגען.

— וואס ביזטו אזוי בעטריבט פלוצלינג? — פרעג איך ביי איהר.

— אניא — רעדט זי שטיל ארויס צווישען צוזאמענגעדריקטע ליפּען. — איך האב אזוי פיל געליטען טראכטענדיג וועגען איהר, אז מעהר ליי־דען קען איך נישט. איך האב דאך א גרעסערע רעכט אויף דיר, ווי זי. און אפילו ווען דו זאלסט זיך נישט וועלען רעכענען מיט מיר, וואס איז מכח די קינדער?

אזוי טענה'ט זי, מעליטא, די געזעצליכע פרוי. די צרות איהרע הויבען זיך אבער ערשט אן. עהנליכע סצענעס חזר'ן זיך אפט איבער.

„איך האב ערשט איבערגעלעבט א פיינליכע סצענע"— לעזט זיך א צווייטער אויסצוג פון דעם „טאג־בוך", און דאס איז אזוי כאראקטעריסטיש פאר טויזענדער אנדערע פאמיליען לעבענס. — מעליטא האט עפּעס געזוכט אין דער קעשענע פון מיין זומער־מאנטעל, אבער אנשטאט צו געפינען וואס זי האט געזוכט, שלעפּט זי ארויס א פּאר לעדערנע פרויען־הענטשקעס. נאטירליך, זיי זענען געווען אניא'ס הענטשקעס. דעם אמת זאגענדיג, ווייס איך נישט ווי אזוי זיי קומען אהין. מיר איך און אניא, זענען געווען אויף א שפּאציר אין פעלד, און מיר האבען געהאט וויכטיגערע עסקים ווי טראכטען וועגען הענטשקעס. איך האב אפּען מעליטא'ן ערקלערט. אז איך הויב נישט אן צו וויסען ווי אזוי די הענטשקעס קומען אין מיין קע־שענע. מיין בעטאנונג, אז „איך ווייס נישט", האט אבער געהאט אויף איהר א פערקעהרטע ווירקונג. מען האט געזעהן, אז זי בעטראכט מיך ווי איינעם וואס מען כאפּט מיט דער גנבה. זי האט זיך דערוואוסט מיט וועמען איך בין געווען אויף א שפּאציר, פונקט ווי איך וואלט עס זוכען צו פערדעקען".

פון דער געליבטער, ווייזט אויס, האט ער אויך, ווי עס טרעפט זעהר אפט, נישט געהאט בלויז נחת. ער — דא און דארט, אין בערלין אין אין קליינעם שטעטעל ביי דעם ווייב; זי — מעהר־סטענס אין בערלין. זי שפּילט שוין אויך אין טע־אטער. די ליידענשאפט ערוואכט, פלאגט איהם. ער בעשרייבט א סצענע, ווי ער שטעהט ביים באהן־הויף, אין זיין הרס־שטעטעל, ווארט אויף איהר, אויף אניא'ן. איין צוג נאך דעם אנדערען געהען פערביי, אבער — אניא איז אלץ נישטא!

„איך שטעל זיך פאר, דער אקטיאר איקס קושט איהר, און דאן ווי ער נעהמט איהר ארום. אט זיצען זיי אין א רעסטאראן, אין איינעם פון די זייטיגע, האלב־פּריוואטע בערלינער רעסטארא־נען, גאט, גאט, וואס פאסירט דארט צווישען זיי, צווישען אניא'ן און דעם אקטיאר"?

און ער בעשליסט צו כאפּען דעם ערשטען צוג, צו פאהרען קיין בערלין. „און ווי א תגנב דערשיסען דעם נידערטרעכטיגען אקטיאר".

אבער איידער וואס־ווען קומט אן א נייער צוג. שמייכלענדיג און גראציעז קומט ארויס אניא, די הארצענס־געליבטע און אינ'ם קוש און אין דער אומארמונג ווערט אלץ פערגעסען.

אזוי האט זיך געצויגען זעהן יאהר צייט אן איבעריגע טראגעדיע, פול מיט הארצברעכענדיגע סצענעס. ער — צעריסען צווישען זיין געזעצלי־כער פרוי זיין געליבטער — וואלט אפשר געוואגט צופרידען ווען עס זאל בלייבען ווי עס איז. ער האט זיי ביידען ליב געהאט, יעדער איינער אויף אן אנדערער אופן.

„אט, נעהם א ביישפּיל פון א מוטער, וועל־כע האט איינציגע קינדער — פלעגט ער צו איהר טענה'ן. — זי האט אלעמען ליב, און דאך וואגט

(שלוס ווערט ווייטער).

ניי'ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי'ער פאלקסבלאט

12 מיטוואך — י"ד שבט תר"צ

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.09
זון-אונטערגאנג 4.32

היינט הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף קויהלען

אין די ראיאן-לאקאלען פון די אפיעקונגעם ביי דער יודישער קהלה

מאנטאג אין אווענד איז אין לאקאל פון דער קהלה פארגעקומען א פערזאמלונג פון די אפיעקונעם דער פארזיצער פון דער קהלה פערוואלטונג ה' מינצבערג און אדוו. וויינשטאך האבען בעקענט די פערזאמעלטע מיט די אויפגאבען פון די אפיעקונעם און נאכדעם זענען געוועהלט געווארען פארזיצערם פון אלע ראיאנען:

אין 1. ראיאן איז געוועהלט געווארען ה' דיר קשעפיצקי; 2. ראיאן — אברהם הערש נירענבערג; 3. ראיאן — ה' משה בענגעט; 4. ראיאן — ה' איצקאוויטש; 5. ראיאן — ישעי שידלאווסקי; 6. ראיאן — ל. געריכט; 7. ראיאן — ה' פסחיה קאץ; 8. ראיאן — ה' אברהם קאץ.

נאכדעם איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען די רעגיסטראציע אויף קויהלען. די רעגיסטראציע וועט פארקומען היינט מיטוואך, דאנערשטאג און זונטאג אין די ראיאן-לאקאלען פון די אפיעקונעם פון האלב 8 ביז 10 א זייגער אין אווענד.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען אז אויך נאך דער קויהלען-רעגיסטראציע זאלען אין די לאקאלען פון די אפיעקונעם פארזאמען רינשטען זייערע מאנטאג און מיטוואך פון 8 ביז 10 אין אווענד.

פון האנדעלס=געריכט

אופאדלאשטשען, נאדזאָרען און באנקראָטען

דאס האנדעלס-געריכט האט אויף דער נעכטיגער סעסיע בעטראכט פאלגענדע ענינים:

די ביטע פון דער פירמע גוסטאוו געבנער, אפרעטור און פארבעריי אויף קילינסקי 24-26 וועגען ערקלערען איהר אנ'אופאדלאשטש. די פירמע עקזיסטירט שוין זייט זעכציג יאהר און מ'האט זי געהאלטען פאר א זעהר סאלידע, דער לעצטער קריזיס די באנקראטען פון די קליענטען און אנדערע סיבות האבען געבראכט דערצו, אז די פירמע מוז אפשטעלען די צאהלונגען.

דער אקטיוו פון דער פירמע אין צוגעשטעלטען בילאנס בעטרעפט 1,194,367 זלאטים, דער פאסיוו 1,500,655 זלאטים, אזוי אז די פירמע האט א דעפיציט פון 306,285 זלאטים.

דאס געריכט האט ערקלערט דער פירמע גוסטאוו געבנער אנ'אופאדלאשטש, אלס געריכטס-קאמיסאר נאמינירט דעם האנדעלס-ריכטער עמיל הערשבערג, און אלס קוראטאר אדוו. יאשענסקי.

*

ווייטער איז אריינגעפאלען א ביטע פון די וגערזשער פירמע רייכמאן, פרענקעל און בערלינער וועגען ערקלערען אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „פרייטאג און צוקער" לוי-וועבעריי אויף דאמבראווסקא 27.

דאס האנדעלס-געריכט האט ערקלערט אנ'אופאדלאשטש דער דערמאהנטער פירמע, נאמינירט אלס געריכטס-קאמיסאר דעם האנדעלס-ריכטער קאזשימיעזש קאן און אלס קוראטאר דעם אפל. אדוו. פרוי רימלער.

*

דאס האנדעלס-געריכט האט אויך ערקלערט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „סקלעפ אסטראכאנסקי" וואס געהער צו יחזקאל יאס-סערג אויף פיעטריקאווער 31, אלס געריכטס-קאמיסאר איז נאמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער פראנטישעק גלובער און אלס קוראטאר אפל. אדוו. שמעון לאנדוי.

*

דער פירטער אופאדלאשטש איז ערקלערט געווארען דער פירמע א. זראמבערג, פוצער-געשעפט פיעטריקאווער 31. די פירמע האט מען געהאלטען פאר א זעהר סאלידע און זי איז געגאנגען אלס קרבן פון איצטיגען קריזיס.

*

בשעתו האט די פירמע לעאן מארדיאנער זיך געווענדעט צום האנדעלס-ריכטער יוען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען אויף 3 חדשים.

דערווייל האבען זיך מארדיאנערס קרעדיטארען און מארדיאנער אליין נאכאמאל געווענדעט צום האנדעלס-געריכט וועגען ערקלעהרען דער פירמע אנ'אופאדלאשטש. דאס געריכט איז נאכגעקומען דער ווענדונג און ערקלערט דער פירמע לעאן מארדיאנער אנ'אופאדלאשטש מיט'ן טערמין פון 31 אקטאבער 1929. פון מארדיאנער'ן איז גענומען געווארען א פערזיכערונג, אז ער וועט נישט פערלאזען לאדז, אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען דער האנדעלס-ריכטער ד"ר ברונא בידערמאן און אלס קוראטאר אדוו. פאזלאווסקי.

*

אויף דערזעלבער סעסיע איז אויך ערקלערט געווארען א אופאדלאשטש דעם כוהר מיילעך לעווי פאמארסקא 91, דער טערמין איז בעשטימט געווארען אויף דעם 6-טען מאי 1929, אלס קאמיסאר איז בעשטימט געווארען ריכטער קלעמענס פאזנאנסקי, אלס קוראטאר אדוו. מיעטשיסלאוו בראונשטיין.

*

אנ'אופאדלאשטש איז אויך ערקלערט געווארען דער גאלאנטעריע-פירמע בערעק יאנאווסקי און חיה מאשע פלאמיק, דאס געריכט האט בעשלאסען די באנקראטירטע איינצושפארען אין ארעסט, אלס קאמיסאר צו בעשטימען דעם ריכטער ה' וואקס און אלס קוראטאר אדוו. אייזאר פריד.

*

רעמזועלבען טאג זענען פראלאנגירט געווארען די צאהלונגען אויף 3 חדשים דער פירמע „גייזלער און ליפמאן" פיעטריקאווער 59, אלס געריכטס-אויפזעהער איז בעשטימט געווארען דער כוהר הענריק ניימארק און אלס קאמיסאר דער האנדעלס-ריכטער הערמאן זשמיגראד.

*

דער קאנפעקציע-פירמע זעליג בארנשטיין, נאוואמיעיסקא 7 איז צום צווייטען מאל פראלאנגירט געווארען די צאהלונגען אויף ווייטערע 3 חדשים.

*

דאס געריכט האט בעשטעטיגט דעם פערשטענדיגונגס-אפמאך צווישען די קרעדיטארען און דער באנקראטירטער פירמע „יוזעף מאכטינגער", זאמענהאף 51, קרעדיטארען וועלען בעקומען צוואנציג פראצענט אהן צינזען, 10 פראצענט דעם 1-טען דעצעמבער 1931.

ס'איז אויך אריינגעפאלען א ביטע וועגען פראלאנגירען די צאהלונגען דער שטרימפ-פירמע הירש בלאהאט, לאגיעווניצקא 27.

קאנפערענץ וועגען נייע פאהר=פלאנען

און טאריפען אויף די באהנען

אין רעפרעזענטאנץ-זאל פון דער באהן-סטאציע לאדז-פאבריטשנא איז פארגעקומען א קאנפערענץ צוזאמענגערופען דורך דער דירעקציע פון די מלוכה'שע באהנען, כדי צו בעקענען מיט די פראיעקטען פון די פאהר-פלאנען און פאהר-טאריפען אויפ'ן יאהר 1930/31.

אין דער קאנפערענץ האבען אנטיילגענומען פארשטעהער פון דער מאכט, פון שטאט, פערשידענע פעראייניגטע פערזאנען, וויצע-פרעזעס פון דער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער ה' זאגר, דירעקטאר פון דער געזעלשאפט „ווארטא" ה' גראן, דירעקטאר פון דער פירמע הארטוויג — האמבורשינסקי, ד"ר סאליאנסקי, פון דעם פעראיין פון אינדוסטריעלער ד"ר סאליאנסקי און בראנאבאוויטש, פון דער וואיעוואדשאפט: מאיאר אזיאנעק; פון ה. א. ק. 4, א הוץ דעם פארשטעהער פון עקספעדיציע-פירמעס.

די קאנפערענץ האט פעסטגעשטעלט, אז דער פאהר-פלאן פון די פאסאזשיר-צוגען, לאקאלע און משעות-צוגען וועלען נישט פאראויס קיין גרויסע ענדערונגען לטובת דעם לאדזשער קרייז. דער לאדזשער קרייז ווערט ווייטער בעוילט, ווייל מען קען נישט האלטען פאר קיין גרויסע ישועות די עטליכע מינוט איבערזיקען דאס אפגעהען, אדער אנקומען פון א צוג.

פון די גרעסערע ענדערונגען קען מען אנווייזען אויף דעם פראיעקטירטען צוג פון לאדז קיין זאקאפאנע, ווין און פראג.

דער צוג וועט ארויס פון לאדז 7 פריה און וועט צוטיילט ווערען אין טשעבין איין טייל וועט געהן דירעקט קיין זאקאפאנע דער צווייטער קיין ווין און פראג. דער דאזיגער צוג וועט אנקומען קיין זאקאפאנע 7 אין אווענט; קיין ווין — 11 א זייגער; און קיין פראג — 5 פארטאג.

דער צוג לאדז טארן, וועלכער ריהרט ארויס פון לאדז 1205 וועט בעקומען א פערבינדונג אין קוטנע מיט'ן גארד עקספרעס (וועלכער שטעהט אין קוטנע 14 מינוט) דערזעלבער צוג בעקומט אין טארן א פערבינדונג מיט גרודזשיאנדז. א דאנק דעם וועט דער פראיעקט פאר א פערקירצונג פון פאהר-צייט פון לאדז קיין דאנציג אויף 2 שעה.

עס זאל אויך אפגעשטעלט ווערען ביז'ן 15 מאי ה. י. דער לאקאלער צוג לאדז-קאליש, וועלכער געהט ארויס פון לאדז 10,50.

די פערזאמעלטע אויף דער קאנפערענץ זענען געבליבען נישט איינגאנצען בעפרידיגט מיט דעם פאהר-פלאן און ארויסגעשטעלט צוגאב-פראיעקטען, מען האט געפאדערט כאטש צ ווייג דירעקטען וואגאן פון לאדז קיין קריניצע, זאקאפאנע, דאנציג, גדיניא, אריינפיהרען ענדערונגען אין איינינע טאג- און נאכט-צוגען פערשנעלערען דעם לויף פון איינינע צוגען, אויך אז די באהן-מאכט זאל נישט דערלאזען צו פערהאלטען די ווייטלויפענדע צוגען אויף די פערשטעטישע סטאנציעס, ספעציעל שבת און זונטאג.

די אלע פארשלאגען זענען דורך דער באהן-מאכט גענומען געווארען צו קענטניש, וועלען זיי געהעריג בעארבייט ווערען און איבערגעשיקט ווערען צו דער הויפט-דירעקציע אין ווארשא.

אלטער לייב צוריסען 2 יונגע לייבען

א שוידערליכע סצענע אין דער מענאזשעריע אין העלענהאף

מיט א פאר חדשים צוריק האט מען קיין לאדז אין העלענאף געבראכט א זאאלאגישען גארטען מיט פרעכטיגע נובישע לייבען.

בעת'ן איבערפיהרען דעם זאאלאגישען גארטען קיין לאדז האט זיך געטראפען, אז צוויי לייבען וועלכע זענען ארויסגעטרעטען אין צירק צוזאמען מיט די איבריגע זענען דערשטיקט געווארען. דער בעוואוסטער דרעסירער פון חיות יולאדיסלאוו קייבאר האט באלד אויסגעשריבען פון אויסלאנד צוויי אנדערע יונגע לייבען וועלכע האבען צוזאמען מיט דעם פערבליבענעם נובישען לייב געמאכט איבונגען צו גרייטענדיג זיך צו די סעזאן-ארויסטרעטונגען אין צירק. די לעהרע איז געגאנגען שווער, ווייל דער נובישער לייב האט נאכדעם ווי ער האט פערלוירען זיינע חברים לייבען — געבענקט נאך זיי און נישט געוואלט אנערקענען די יונגע לייבלעך.

בעת'ן טרענירונג איז צוליב דעם געקומען צו לייכטע סכסוכים און נעכטען איז עס געקומען צו אן ערנסטען כמעט טראגישען פאל.

אין דער גרויסער אייזערנער שטייג, וואו עס פלעגען פארקומען די טרענינגען איז אריין, ווי געוועהנליך דער דרעסירער, קייטאר בעוואפענט מיט א לאנגען גאפעל, בייטש און רעוואלווער.

עטליכע קלעפ מיט דער בייטש זענען געווען גענוג, אז דער מעכטיגער נובישער לייב און די צוויי יונגע לייבלעך זאלען זיי אוועקשטעלען אין דער געהעריגער פאזיציע.

דער אלטער לייב איז דאס מאל געווען אויסנאהמספאל גאר רוהיג און דער דרעסירער האט אפילו נישט אנגענומען קיין ספעציעלע פערזיכערונגס-מיטלען.

פלוצים איז געשעהען עפעס שרעקליכעס, און אומערווארטעט, אזוי אז דער דרעסירער האט נישט בעוויזען עפעס פאראויסצוזעהען.

דער נובישער לייב האט זיך פלוצים פון דעם עק פון דער שטייג געווארפען אויף דעם דרעסירער און נאר א דאנק דעם פולען קאלטען בעוואוסטזיין, האט דער לעצטער בעוויזען מיט דער הילף פון דעם גאפעל זיך אויסצודרעהען, ארויס פון די שטייג און אראפלאזען די טיר.

דער צוהיצטער לייב האט זיך אבער נישט בערוהיגט נאר דערמיט און אין אויגענבליק האט ער זיך געווארפען אויפ'ן ערשטען יונגען לייבעל, מיט א קלאפ פון זיין לאפע, איהם איבערגעבראכען דעם הויט-השדרה און נאכדעם איהם צוריסען אויף שטיקער.

אין א רגע שפעטער האט ער זיך געווארפען אויף דעם צווייטען לייבעל און איהם צוהאקט דעם קאפ.

איידער מען האט בעוויזען זיך צו אריענטירען אין דעם, וואס עס איז געשעהען, זענען ביידע יונגע לייבען געבליבען ליגען טויט.

ווי עס דערצעהלט דער על-פי-רוב אפגעהארטעטער דרעסירער איז דאס איין פאל אויף טויזענד ווען עס טרעפט זיך, אז א לייב וועלכען עס גיט זיך נישט איין אנצופאלען אויף א מענשען, זאל צורייסען זיינע אייגענע מיט חברים לייבען.

דער זאאלאגישער גארטען אין העלענאף האט אזוי ארום געליטען אויף עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאטעס שאדען.

די דירעקציע האט שוין פון האמבורג אויסגעשריבען נייע צוויי לייבען, וועלכע וועלען אנהויבען א טרענינג מיט דעם נובישען לייב.

צוגאב=פאָבאָר פון יאָהר-גאנג 1908

(וו) מאָרגען, דעם 13 ד. ח. אמטירט אויף פאָמאָרסקא 18, די צוגאָב-פאָבאָר-קאָמיסיע פאַר'ן יאָהרגאנג 1908 און עלטער, וועלכע זענען נאָך איצט נישט געשטאנען פאַר דער קאָמיסיע און האָבען נאָך ביז איצט נישט רעגולירט זייער בעציהונג צו מיליטער-דינסט.

אויף דער קאָמיסיע דאַרפען זיך שטעלען מאַנספערשוינען, וואָס וואוינען אין 2, 3, 5, 8, 9, און 11 קאָמיסאַריאַטען.

הילף=אקציע פון בירגער=קאָמיטעט

(—) עהערגעכטען איז אונטער'ן פאָרזיץ פון וואָיעוואָדע יאשטשאָלט פאָרגעקומען א זיצונג פון פרעזידיום פון לאָדזער בירגער-קאָמיטעט צו העלפען די אָרימסטע ביי אונז אין שטאָט. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוצאָהלען דערווייל די אונטערשטיצונגען אין מזומן, חודשליך וועלען אויסגעצאָהלט ווערען: פאַר אַנ'איינזאַמען — 20 זל.; פאַר א פאַמיליע פון 2 מיטגלידער — 30 זל.; 3 און 4 פערזאָן — 40 זל.; 5 און 6 פערזאָן — 60 זל.; פאַר א פאַמיליע פון איבער 6 פערזאָן — 70 זל. דאָס פרעזידיום פון קאָמיטעט האָט אויך אויסגעאַרבייט די טעכניק פון דער רעגיסטראַציע און פערטיילונג.

די ערשטע אין דער אַקציע האָבען זיך אָפּגערופען די באַאַמטע פון דער סטאַראָסטווע און די פּאָליציי-פונקציאָנאַרען, וועלכע האָבען פון זיך אַליין בעשטייערט פאַר'ן קאָמיטעט.

מגפה פון פראָטעסטירטע וועקסלען

(מ) לויט אויסרעכנונגען פון דער סטאַטיסטישער אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט זענען אין חודש יאַנואַר ביי די לאָדזער רעיענטען פּראָטעסטירט געוואָרען 41040 וועקסלען אויף 9.473.191 מיט 46 גר. אויסגעקויפט זענען געוואָרען אָהן פּראָטעסט 12291 וועקסלען אויף א סומע פון 3.419.806 זל. מיט 85 גראָשען.

אין פערגלייך מיט'ן חודש דעצעמבער 1929 האָט זיך די צאָהל פּראָטעסטירטע וועקסלען פערקלענערט אויף 6149 שטיק, וועלכע האָבען בעטראָפען 804 טויזענד זלאָטים.

בעשטראָפט הויזווירטען

(מ) אויפ'ן פאָרשלאָג פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט, האָט די שטאָטישע סטאַראָסטווע בעשטראָפט מיט פערשידענע געלד-שטראָפען 30 הויזווירטען אין לאָדז.

שטייער'ן

(2) דעם 14 פעברואַר וועט אין לאָדז פאָרקומען א צוזאַמענפאָהר פון די נאַטשאַלניקעס פון אַלע שטייער-אַמטען. צו דעם צוזאַמענפאָהר וועלען אויך קומען עטליכע פאָרשטעהער פון פינאַנץ-מיניסטעריום. דער צוזאַמענפאָהר וועט זיך פערנעהמען מיט א גאַנצע רייהע פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער שטייער-אויסמעסטונג פאַר'ן היינטיגען יאָהר.

ראַדאָשיצער רבי

דער ראַדאָשיצער רבי, וועלכער איז געווען אין יעזעוו, איז נעכטען פון דאָרט אָפּגעפאָהרען.

זאָקען=אַרב. שטרייק

(וו) היינט וועט ביים אַרבייטס-אינספּעקטאָר וואַיטקעוויטש פאָרקומען א קאָנפערענץ וועגען ליקווידירען דעם שטרייק פון די זאָקען-אַרבייטער, וועלכער דויערט שוין א לענגערע צייט.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

פּאָוולאָווסקי, פּיעטריקאָווער 307; האַמבורג, גליבנא 50; סיטקעוויטש, קאָפּערניקא 26; כאַרעמזא, פאָמאַרסקא 10, פאַטאַש, פּלאַץ קאָשטשעלני 10.

נייע פרייזען פון אויסלענדישע פעסער

ווי מיר האבען שוין נעכטען בקיצור מיטגעטיילט איז אין „רזעננגיק אוסטאוו" ערשינען די נייע פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער וועגען די פרייזען אויף אויסלענדישע פעסער.

די פעראָרדנונג זעהט פאר: 1) אז א אויסלענדישער פאס, גילטיג אויף א יאהר, אויף 1 מאל צו פאהרען, וועט קאסטען 100 זל. ב) א יעהרליכער פאס אויף אן אומבעגרענעצטער צאהל רייזעס — 250 זל. ג) אן איינמאליגער הנחה-פאס צוליב האנדעלס-צוועקען — 25 זל. ד) א פילמאליגער סוחרישער פאס — 150 זל. ה) אן איינמאליגער הנחה-פאס צוליב צולען, וואס זענען פאראויסגעזעהען אין פאראגראף 3 פון אוסטאוו פון 17-טען יולי 1924, וועט קאסטען 20 זל. ו) א פילמאליגער פאס פון דעמזעלבען מין — 100 זל. פעסער פאר עמיגראנטען ווערען אין הסכם מיט די עמיגראציע-פארשריפטען ארויסגעגעבען בחנם.

א גאנצע רייה וויכטיגע פאראגראפען פון דער פעראָרדנונג נארמירען דעם סדר פון ארויסגעבען אויסלענדישע פעסער, ענליך צו דער ביז איצט אנגעווענדעטער פראקטיק.

חוץ די אבצאהלען, וואס זענען פאראויסגעזעהן אין די דאזיגע פעראָרדנונג, טאר מען נישט פאדערען קיין שום אבצאהל פאר ארויסגעבען דעם פאס.

די דאזיגע פעראָרדנונג געהט אריין אין קראפט אין משך פון 14 טעג נאכ'ן פערעפענטליכען.

געפונען א בעהאלטענעם גנב אין א פערשלאסען געשעפט

(2) אויף אנדזשעיא 1 געפינט זיך דאס גרויסע קאנפעקציע געשעפט פון קא-אל העססע. נעכטען ארום 11 א זייגער אין אָוונד האט העססע זיך דערמאנט, אז ער האט איבערגעלאזען אין געשעפט זיין זילבערנע פאפיראסען טאש. ער איז דעריבער אוועק אין געשעפט אריין, כדי זי צו נעהמען. ווי איבערראשט איז ער אבער געווארען, ווען עפענענדיג די הינטער-טיר פון געשעפט האט ער דערהערט, אז עמיצער דרעהט זיך אין קארידאר, וואס פיהרט צום פראנט-לאגער.

העססע האט צוריק צוגעשלאסען די הינטער-טיר און האט זיך פערשטענדיגט מיט דעם 7-טען קאמיסאריאט, פון וואנען ס'זענען גלייך אנגעקומען עטליכע פאליציאנטען און ס'איז אדורכגעפיהרט געווארען א גענויע רעוויזיע אין לאגער. אין א ווינקעלע האט מען טאקע בעמערקט אן אונבעקאנטען מאנספערזאן, ביי וועלכען מ'האט געפונען פיל גנבה'שע מכשירים, וועלכע זענען שוין בענוצט געווארען, כדי צו עפענען די טיר פון העססע'ס פראנט-לאגער.

דער ארעסטירטער וויל נישט אויסגעבען ווער ער איז און ווי ער הייסט. קיין שום דאקומענטען האט מען ביי איהם נישט געפונען.

צענטר. ווילנער בילדונגס-קאמיטעט

בעגריסט די לאדזער שול-ארג. און מאגיסטראט

צו דער ערעפנונג פון ערשטען שטאטישען קינדערהיים אויף יודיש

אין צוזאמענהאנג מיט דער גרינדונג פון דער ערשטער קינדערהיים מיט יודיש אלס לערנשפראך דורך דעם לאדזער מאגיסטראט האט דער צענטראלער בילדונגס-קאמיטעט אין ווילנע צוגעשיקט דעם לאדזער מאגיסטראט און דער לאדזער אפטיילונג פון דער צענטראלער שול-ארגאניזאציע פאלגענדיגע בריף:

צו דער שול-ארגאניזאציע, לאדזער אפטיילונג.

מיר בעגריסען אייך הארציג צו דער עפענונג פון דעם ערשטען קינדערהיים מיט יודיש אלס לערנשפראך ביים לאדזער מאגיסטראט.

זאל אייער דערגרייכונג זיין א דערמוטיגונג פאר די שול-טוער, לעהרער און פאר די יודישע פאלקס-מאסען צום ווייטערדיגען קאמף מיט דער פולער אנערקענונג און גלייכבערעכטיגונג פון אונזער יודיש-וועלטליכער שול.

צום מאגיסטראט פון שטאט לאדז.

פון דער פרעסע זענען מיר געוואוהר געווארען, אז איהר האט געעפענט א קינדערהיים מיט דער יודישער לערנשפראך.

אין נאמען פון צענטראלען בילדונגס-קאמיטעט, וואס פיהרט אן מיט דעם יודיש-וועלטליכען שולוועזען אין ווילנא, וואס בעשטעהט פון א גאנצער קייט קינדערהיימען, פאלקס-שולען, גימנאזיעס, און לעהרער-סעמינאר, וועלכע האבען נאך פארלויפיג נישט קיין עפענטליכע מלוכה-רעכט, בעגריסען מיר אייער אויפטו.

מיר זענען איבערצייגט, אז עס וועט קומען די צייט ווען די יודישע שול, געבויט דורך די יודישע מאסען, מיט אזוי פיל צרות און פיין, מיט מסירת נפש פון די לעהרער און עלטערען וועט אריינגענומען ווערען אין דער נעץ פון די מלוכה-שולען און אויסגעהאלטען ווערען פון דער מלוכה און ארטיגע זעלבסטפערוואלטונגען.

די יודישע מאסען אין פוילען וועלען נישט פערגעסען, אז דעם ערשטען שריט צו דער פולער גלייכבערעכטיגונג און אנערקענונג האט געמאכט דער לאדזער מאגיסטראט, וואס ווערט אנגעפיהרט דורך די פוילישע, דייטשע און יודישע ארבייטער.

אונטערן צייכען פון ווירטשאפטליכען קריזיס

(ענדע פון דער 1. זייט).

דער פרעזידענט האלט, אז מיט'ן בויען די ארבייטער-הייזער אין לאדז, האט דער מאגיסטראט געגעבען דעם ערשטען שטויס צו דער געזעלשאפטליכער איניציאטיווע אין גאנצען לאנד אויף בעקעמפען די דירות-נויט.

דער פרעזידענט ענדיגט זיין רעדע דערמיט, וואס דער סאציאליסטישער מאגיסטראט וועט איבערלאזען זיינע נאכפאלגער אין לאדז א גאנץ גישקשהדיגע ירושה.

דער ערשטער רעדנער אין דער גענעראל-דעבאטע איז ראטמאן האלענדערסקי (פ.צ.), ער ווייזט אן, אז די רעגירונג פיהרט א פאליטיק, וואס געהט אויף דער האנד פון די בעזיצענדע קלאסען. עס ווערען צוגענומען די אויסגעקעמפטע סאציאלע ערובערונגען, דער פרינציפ פון רעכט אויף ארבייט פאר די יודישע ארבייטער ווערט פערגוואלדיגט, די נאציאנאלע מינדערהייטען ווערען פערפאלגט, די טורמעס זענען איבערפולט מיט פאליטישע ארעסטירטע, די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט, בעזונדערס ווערען שיקאנירט די יודישע ארבייטסלאזע, די יודישע שפראך, שול און קולטור ווערט גערודפט.

בעזונדערס זעהט זיך ארויס די רעגירונגס-פאליטיק אין זיין בעציהונג צום סאציאליסטישען מאגיסטראט אין לאדז. די רעגירונג האמעוועט [?] די פלענער פון מאגיסטראט.

דער קריזיס האט בעזונדערס געטראפען די ארבייטענדע בעפעלקערונג אין לאדז. די ארבייטסלאזיגקייט איז גרויס, דרינגענדע הילף איז נויטיג בעזונדערס פאר'ן בע'עוולה'ט זענען די יודישע ארבייטער, וועלכע ארבייטען אין קליינע ווארשטאטען. דער צוזאמענגעשטעלטער בודזשעט וועט נישט קענען לינדערען די גרויסע נויט, וואס הערשט אין שטאט. דער איצטיגער לאדזער מאגיסטראט האט א פיל גינסטיגערע בעציהונג צו די יודישע ארבייטער, ווי דער פריהערדיגער, אבער נישט אין דער פראצענט-פערהעלטניש ווי דאס האט געדארפט זיין.

צום סוף טראגט ראטמ. האלענדערסקי ארייין פאלגענדע פארשלאגען: 1) צוליב דעם וואס דער פאריאהריגער בעשלוס פון שטאט-ראט וועגען דעם, אז די קאנצעסיאנירטע אין שטאטישע אונטערנעהמונגען זאלען בעשעפטיגען יודישע ארבייטער איז נישט רעאליזירט געווארען, פאדערט דער שטאט ראט נאכאמאל אויף דעם מאגיסטראט אנצונעהמען ענערגישע שריט, אז דער בעשלוס זאל רעאליזירט ווערען, 2) דער שטאט-ראט פאדערט אויף דעם מאגיסטראט צו רעאליזירען דעם בעשלוס, מעגליך צו-מאכען דער יודישער בעפעלקערונג צו פערשטענדיגען זיך אין די שטאטישע אינסטיטוציעס אין דער מוטער-שפראך — אין יודיש, 3) דער מאגיסטראט ווערט אויפגעפאדערט אז פאר יודישע ווייניג-ענטוויקעלטע קינדער זאלען געשאפען ווערען ספעציעלע אפטיילונגען מיט דער יודישער אונטעררייכטס-שפראך. 4) דער מאגיסטראט ווערט אויפגעפאדערט צו מאכען בעמיהונגען ביי דער רעגירונג, אז די דרינגענדע אונטערשטיצונגען זאלען פערברייטערט ווערען, אז ס'זאלען פון זיי אויך געניסען יוגענדליכע און ארבייטער, וואס ארבייטען אין ווארשטאטען פון ווייניגער ווי 5 ארבייטער; פון דער דרינגענדער הילף דארפען אויך געניסען אזעלכע ארבייטער, וואס ארבייטען נישט מעהר ווי 2 אדער 3 טעג אין וואך; די רעכט פון די אונטערשטיצונגען דארף דויערען דורך דער גאנצער צייט פון ארבייטסלאזיגקייט.

מיט דעם איז די זיצונג איבערגעריסען געווארען. די פארטזעצונג פון דער גענעראל דעבאטע וועט פארקומען היינטיגען דאנערשטאג.

טעלעגראמען

דער אומזאץ-שטייער ווערט פערקלענערט

ווארשא, 11. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פון רעגירונגס-קרייזען דערוויסען מיר זיך, אז דער אומזאץ-שטייער וועט נאוועליזירט ווערען אויף פאלגענדען אופן:

הורט-האנדעל וועט צאהלען א האלב פראצענט אנשטאט דעם ביז-איצטיגען 2 פראצענט; דעטייל-האנדעל 1 פראצענט אנשטאט 2 מיט א האלב; און דער קליין-האנדעל וועט צאהלען א „ריטשאלט"-סומע.

רעדע פון סענאטאר שרייבער אין דער בודזשעט-קאמיסיע

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט. מיט א לענגערער רעדע איז ארויסגעטרעטען דער סענ. שרייבער, וועלכער האט גערעדט וועגען אינערן-מיניסטעריום, און וועגען שלאגען פאליטישע ארעסטירטע דורך דער פאליציי, ווי דאס איז געשעהען מיט'ן זוהן פון דעפ. גרינבוים.

דער וויצע-מיניסטער שוויעמשקאווסקי האט אפגעלייקענט, אז מ'שלאגט פאליטישע ארעסטירטע.

ס'געהט צו שווער מיט'ן אפשאפען די צארישע בעגרענצונגען

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קאנסטיטוציע-קאמיסיע האט געזאלט בעטראכט ווערען דער פארשלאג וועגען אפשאפען אלע רעליגיעזע און נאציאנאלע בעגרענצונגען, וואס זענען געבליבען פון די צארישע צייטען. צוליב דעם אבער, וואס דער רעפערענט ליבערמאן איז געווען פערנומען אויף דער בודזשעט-קאמיסיע, איז די פראגע אפגעלייגט געווארען ביז דאנערשטאג.

דאן איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע לויט'ן פראיעקט פון „בעבע". דעפ. אגינסקי („וויזוואלעניע") לייגט פאר איבערצורייסען די אלגעמיינע דיסקוסיע און צוטרעטען צו בעטראכטען די בעזונדערע פונקטען פון די קאנסטיטוציע-ענדערונגען. דער פארשלאג איז אפגעווארפען, און די דיסקוסיע קומט ווייטער פאר.

דעפ. סטראנסקי (נ.ד.) זאגט, אז דער פראיעקט פון „בעבע" שטרעבט צו פערהאלטען די מאכט פון איצטיגען רעגירונגס-סיסטעם אויף אייביג: מען פערלאנגט די גאנצע מאכט פאר'ן מלוכה-פרעזידענט. ס'איז דאך אבער מעגליך, אז אלס מלוכה פרעזידענט וועט אמאל אויסגעוועהלט ווערען דער איצטיגער סיים-מארשאלעק דאשינסקי!..

סטראנסקי איז געגען דעם פראיעקט פון „בעבע".

דעפ. שטשיפיארסקי, פון דער רעוואלוציאנערער פראקציע זאגט, אז דער פארלאמענטאריזם האט שוין באנקראטירט, און דער ארבייטער קאן זיין לאגע אויסבעסערען נאר אויף א רעוואלוציאנערען אופן. דערביי פערלאנגט דער רעדנער, אז די רעכט פון'ם פרעזידענט זאלען פערשטארקט ווערען, און ס'זאלען אנגענומען ווערען די קאנסטיטוציע-ענדערונגען לויט'ן פראיעקט פון „בעבע".

היינט ווערט אפגעשטימט דער מלוכה-בודזשעט

ווען ווערט פונאנדערגעלאזט דער סיים?

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מארגען ווערט דער בודזשעט א געשטימט אין דער דריטער לעזונג. דאן וועט דער געזעץ-פראיעקט איבערגעשיקט ווערען אין סענאט, וואו ער וועט אנגענומען ווערען ביז'ן 30. מערץ. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז ענטשטאנען די פראגע, צי וועט דער סיים פונאנדערגעלאזט ווערען. די פאלקאווניקעס מיט סלאוועק'ן בראש האבען פארגעפיהרט אן אקציע, אז דער סיים זאל תיכף פונאנדערגעלאזט ווערען. געגען דעם איז די גרופע פון „בעבע" מיט פראפעסאר קשישאנאווסקי בראש. ווי מען גיט איבער, האט די רעגירונג בדעה פונאנדערצולאזען דעם סיים דעם 13. אפריל, און אין דעם דעקרעט זאל אנגעוויזען ווערען, אז דעם 15. מאי וועט צונויפגערופען ווערען אן עקסטרע סעסיע פון סיים.

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט זענען פארגעקומען בעראטונגען פון אלע סיים-קלובען וועגען דער שטעלונג צו דער מארגענדיגער בודזשעט-אפשטימונג. דער גרעסטער טייל קלובען האבען בעשלאסען צו אפהאלטען זיך פון שטימען, אזוי, אז עס ווערט פאראויסגעזעהען, דאס דער בודזשעט וועט אנגענומען ווערען מיט די שטימען פון „בעבע" און קלענערע צענטער-ריכטונגען.

אנ'אויטא-קאטאסטראפע מיט'ן מינ. זאלעסקי

ווארשא, 11. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מיט'ן אויטא, אין וועלכען עס איז געפאהרען דער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי איז אויפ'ן גאפאלען-פלאץ פארגעקומען א קאטאסטראפע. דער אויטא האט זיך צוזאמענגעטראפען מיט א טאקסובקע. א בעאמטער, וואס איז געפאהרען צוזאמען מיט'ן מיניסטער איז לייכט פערוואונדעט געווארען. דער מיניסטער גופא איז ארויס אומבעשעדיגט.

שטאהלהעלם-דעמאנסטראציע אין בערלין

צוזאמענשטויס מיט פאליציי, געשלעגען, ארעסטען

בערלין, 10 (ספ. טעל.) נעכטען איז פארגעקומען א גרויסער מיטינג און דעמאנסטראציע איינגעאָרדענט דורך דער מיליטערישער ארגאניזאציע „שטאהלהעלם" אין בערלין. אין דער דעמאנסטראציע האבען אנטייל גענומען פירשטען פון די האהענצאלערן, אייטעל פרידריך, אויגוסט ווילהעלם און אסקאר. א חוץ זיי האט מען אין זאל געזעהען עטליכע גענעראלען פון דער פרייסישער ארמעע.

נאך די פערשידענע קריגערישע רעדעס און מאניפעסטאציעס, בעת וועלכע ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די ארגאניזאציע פון „שטאהלהעלם" פערמאגט אין בערלין 10 000 מיטגלידער, איז מען ארויס מיט א גאסען-דעמאנסטראציע. דא איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי, וועלכע האט ארעסטירט 12 הויפט-אנפיהרער פון די שטאהלהעלמער.

אין פערשידענע טיילען פון שטאט זענען פארגעקומען געשלעגען צווישען דער פאליציי און די מיטגלידער פון שטאהלהעלם.

אויף פרידריכשטראסע האט די פאליציי צוטריבען די דעמאנסטראנטען און ארעסטירט נאך 11 פערזאן.

בערלין, 11. (א.ט.א.) מאנטאג אין אווענד זענען אין צענטער פון בערלין ווידער פארגעקומען צוזאמענשטויסען צווישען יונגערליכע קאמוניסטען און נאציאנאלע סאציאליסטען, אין קאמוניסטישער ארבייטער איז שווער פערוואונדעט געווארען. 3

לאדזער קאמעראל-טעאטער „אררט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
קינסטל. לייט. מ. בראדערזאן, דיר. י. סטרוגאטש, קאמפ. ד. ביינפעלמאן
קאנפערענסיער: נתן רייכענבערג.
היינט, מיטוואך — 1 פארשטעלונג: 9.30 אין אוונד
ווערט געשפילט: דאס שלאגער-פראגראם
„חי-געלעבט" / 18 שלאגער 18 נומערן
הנחה-בילעטען — ווענען — הינט גילטיג.
בילעט צו בעקומען יעדען טאג ביי דער קאסע פון טעאטער פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכם.

ארום די וועקסלען-געזעצע

1. טעותים אין דער וועקסעל-סומע

ווי בעקאנט ווערט די סומע פון אַן אויסגעשטעלטען וועקסעל בעצייכענט אויף 2 אופנים: דורך ציפערן און מיט ווערטער. גאנץ אפט טרעפט, אז צוליב איילעניש אדער פשוט'ע צוטראַגענקייט כאַפט זיך אריין אין דער בעצייכנונג פון דער וועקסעל-סומע א טעות אזוי, אז די אנגעגעבענע אונטער ציפערן סומע אונטערשיידעט זיך פון דער בעצייכענטער מיט ווערטער. צ.ב.ש. אינטער ציפערן פיגורירט אויף א וועקסעל די סומע 60 Zł. געגעבען מיט ווערטער (ליטערעס) איז אנגעגעבען Zł. pięćdziesiąt אדער גאר פערקעהרט: לויט דער ציפערן-בעצייכנונג לויטעט דער וועקסעל אויף 50 Zł. אין דער זעלבער צייט איז מיט ווערטער אנגעגעבען Zł. sześćdziesiąt

אין אזעלכע פאלען איז אלע מאל פערפליכטעט די סומע, וועלכע איז בעצייכענט מיט ווערטער און עס איז קיינמאל נישט מאסגעבענד די סומע, וועלכע פיגורירט אונטער ציפערן.

2) נישט פערפליכטונגס-פעהיגע וועקסעל-בעלי-חובות

ביי די היינטיגע קרעדיט-פערהעלטנישען איז גארנישט קיין בעקוועמע זאך אויסצושטעלען אייגענע וועקסלען.

בכדי דער פארגעשטעלטער וועקסעל זאל גילטען אלס קליענטישער נעהמט מען דאס ערשטע בעסטע חדר-יונגעל אדער סתם עפעס א קאנדידאט נאך באכאנאווער און מען הייסט איהם אויסשטעלען:

דאס דאזיגע „קינדישע" מאטעריאל לאזט מען, פערשטעהט זיך, תיכף אין קורס און ווען עס רוקט מיט מזל אונטער דער צאהלונגס-טערמין, דערוועהט ערשט דעמאל דער אומגליקליכער וועקסעל-בעזיצער זיין אמת'ע בראך.

וואס קאן ער אבער נעבאך טון?

לויט די פערפליכטענדע ביי אונז ציווילע געזעצען (ארט. 1,124 צ. ק.) זענען פערזאנען יונגערע פון 21 יאהר, נישט בערעכטיגט צו שליסען, וועלכע ס'איז נישט אפמאכען און ממילא אויך נישט צו נעהמען אויף זיך וועקסעל-התחיבותן.

קאן מען טאקע אזעלכע מינדעריעהריגע וועקסעל-בעלי-חובות גארנישט מעהר טון, ווי נאר זיי שיטען זאלץ אויפ'ן עק.

פונקט דאס זעלבע קאן מען אויך נאר טון די יעניגע וועקסעל-בעלי-חובות, וועלכע דאס געריכט האט אנערקענט פאר נישט טאט-פעהיג (Bezwłasnewolni) אדער זיי זענען נישט טאטפעהיג לויט די ציווילע געזעצען צו שליסען בעשטימטע אפמאכען.

מען מוז אבער גלייך אויף דעם ארט בעמערקען, אז בלויז צוליב דעם אליין, וואס א וועקסעל איז פערזעהן מיט אונטערשריפטען פון מינדעריעהריגע אדער אנדערע רעכטליכע נישט טאט-פעהיגע פערזאנען, פערלירט נאך נישט דער עלבער וועקסעל זיין אייגענטליכע גילטיגקייט.

אומבעריהרליך זענען נור אין דעם פאל די אויבענאויסגערעכענטע רעכטליך נישט טאט פעהיגע פערזאנען. דאגעגען טראגען ווייטער די פולע פעראנטווארטליכקייט פאר'ן וועקסעל-חוב די איבעריגע נישט-קוועסטיאנירטע בעלי חובות.

דער זעלבער כלל גילט אויך בנוגע וועקסלען, וועלכע זענען פערזעהען מיט געפעלשטע אונטערשריפטען. אדער מיט אונטערשריפטען פון אזעלכע פערזאנען. וועמען ס'איז ערטיילט געוואָרען אַן אזוי גערופענע אדראטשעניע וויפלאט, עווענטועל ערקלערט געוואָרען אַן אופאדלאשטש, אדער וועלכע זענען אנערקענט געוואָרען פאר באנקראט.

י. אינפעלר.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינציגע פראצאהניע פון וועמלימע ארטאפעדיש אפאראטען, אין ו הקלעדקען אויף פלאטפוסן, קונסט ליכע פיס, באנדאזשען א. ז. ה. צאהלען פון 5—7 ער
צוריק געקומען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

בכדי דערלאנגען אַן אַנטוואָרט אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט איינגעגעבען. אויף אנפרעגען אָהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

183. א לעזער פון זאכאדניע.

ס'איז א פראגע, ווען דער בעטרעפענדער פערזאן איז געשטארבען, צי פאר אדער נאך דעם ווי דער אורטייל איז געוואָרען געזעץ קרעפטיג.

אויב נאכדעם, וועט דער סקארב די צוגעמשפט'ע סומע קאנען אויפמאהנען ביי די יורשים, ווייל די פרויסגעלעגטע געלד-שטראף בעלאסטעט די ירושה-מאסע.

184. מ. ד. פון ווסכאדניע.

נישט בלויז די מיליטער-פליכטיגע פון דער קאטעגאריע D, נאר אפילו אויך די יעניגע, וועלכע זענען קוואליפיצירט געוואָרען צו דער קאטעגאריע C, קאנען בעקומען אַן אויסלענדישען פאס אהן ערלויבניש פון דער מיליטער-מאכט.

זיי זענען נאר מחויב, פערלאזענדיג די גרענעצען פון לאנד, פערזענליך אדער בריפליך צו מעלדען וועגען דעם דער בעטרעפענדער פ. ק. או.

איבעריגענס אזוי ווי איהר זענט געבוירען אין 1904 יאהר, ממילא זענט א הר שוין איצט 26 יאהר אלט, וואלט איהר שוין סיי ווי נישט געדארפט האבען קיין ערלויבניש פון דער מיליטער-מאכט אויף אַן אויסלענדישען פאס אפילו ווען מען זאל אייך האבען קוואליפיצירט צו דער קאטעגאריע A

אויב איהר וועט פארשטעלען אַן ארבייטס-קאנטראקט, וועט איהר קאנען בעקומען אַן אומזיסטען אויסלענדישען פאס.

דעם פערלענגעטע מיליטער-שפייער וועט מען אבער ביי אייך אויפמאהנען.

185. ראבינאוויטש.

די טענה פון קאנטראלער איז א ריכטיגע.

לויט'ן פונקט 7 ארט. 6 מוז אויך א שטיפזוהן ווערען פערזיכערט. נישט מעהר אויב ער וואוינט צוזאמען מיט'ן אונטערנעהמער, קאן ער בעפרייט ווערען פון דער פליכט זיך צו פערזיכערן. ער מוז אבער וועגען דעם זיך ווענדען מיט א ספעציעלער בקשה.

186. מ. ק-ל.

די פעראָרדנונג וועגען ארבייטס-אפמאכען האט אין דעם פאל קיין שום שייכות נישט מיט דער פעראָרדנונג וועגען פערזיכערן גייסטיגע ארבייטער.

שילער און פראקטיקאנטען קאנען אונטערליגען דער פעראָרדנונג וועגען פערזיכערונג. אויף זיי איז אבער נישט חל די פעראָרדנונג וועגען ארבייטס-אפמאכען.

187. א לעזער פון פאמארסקע.

אונז אינטערעסירט נישט דער ענטפער פון רעכטס-קאנסולענט און אויך אפילו נישט די ערקלערונג פון קאמארניק. ווענדעט זיך תיכף אין געריכט מיט אַן ענטשפרעכענדער אנקלאגע, ווייל א קלאוזול עקזעקוציני, פונקט ווי א זאאטשני וויראק, ווערט נאך די 3 יאהר פערעלטערט.

188. א טרייער לעזער פון פיעטריקאווער גאס.

אויב דער ראדיא-אבאנענט צאהלט נישט דעם בעטרעפענדען ביטראג פאר'ן לויפענדען יאהר, איז די פאסט-פערוואלטונג בערעכטיגט צו בעזייטיגען די אנטענע אדער צו פערזיגלען דעם ראדיא-אפאראט.

א בהמה, אדער א אידיאט?

(שטיפעריל)

אזוי, אז מען קוקט אויף איהם, זעהט מען באלד, אז ער איז א בהמה, נאר אז מען נעמט רעדען מיט איהם, זעהט איהר, אז ער איז א אידיאט.

היינט זיין אויסזעהן:

א דאר יודעל, אַן אויסגעטריקענטער לולב, ביי א הויכער פלייצע, קרומע פיסלעך, א פלאטשיק נעזעל און א נאריש בערדעל, א שיטערס, א מאגערס.

ווען איך בין דאס בערדעל, וואלט איך זיך גיכער פער'סמ'ט איידער זיין אויף אזא פנים.

פארהאן געוויס נארישע בערדלעך אויף פנימער, נאר דאס בערדעל איז נארישער פאר אלע; אזוי נאריש ווי דער אייגענטימער אליין.

און הייסען הייסט ער נישט פישעל, נישט אשר, נישט עוזר, נישט נח, נאר ישכר.

מילא, זאל זיין ישכר, וועמען ארט עס? פארהאן ישכר'ס וואס האבען שכל אויך; איך אליין קאן א סך אזעלכע ישכר'ס.

האט ער, דער דאזיגער ישכר, נישט געהאט וואס צו טון, האט ער מיר דערצעהלט א מעשה, וואס איך מוז זי אייך איבערדערצעהלען.

צי זי וועט אייך געפעלען, צי נישט. דאס איז שוין א בעזונדערע מעשה.

דאס וועט איהר מיר זאגען, ווען איך וועל פערטיג ווערען מיט דער מעשה.

יא, כ'האב אייך פערגעסען צו זאגען, אז דער העלד מיינער האט, סך הכל, צוויי גרויסע, שווארצע ציין פון פארענט, איינעם אויבען און איינעם אונטען. זעהען זיי אויס ווי צוויי אלטע אפגעבליאקעוועטע מצבות.

איצטער וועל איך אייך איבערגעבען די מעשה, וואס ער האט מיר דערצעהלט.

„קומען קום איך פון חסידישע עלטערן; מיין טאטע איז געווען א חסיד בן חסיד, און ער פלעגט א האלב יאהר זיצען ביים זדעכליוועער רבי'ן; דארט געפאסט תעניתים, און דארט געבאפט שריים, און דארט מיטגעטאנצט מיט אלע חסידים אין רעדעל.

„און די מאמע מיינע איז געווען דעם בארטשער שוחט'ס א טאכטער, א כשר'ע יודענע, האט געהאנדעלט מיט עופות און זיך און די קינדער מפרנס געווען.

„און כאטש דער טאטע מיינער איז זעקס חדשים אין יאהר געזעסען ביים רבי'ן, האט זי, פונדעסטוועגען, אלע יאהר רייכער געמאכט דאס יודישע פאלק מיט א יונגעל אדער א מיידעל.

„בלויז איין מאל האט זי געהאט א צווילינג: האט טאקע דער טאטע געשריגען אויף איהר, אלעמאל זי איילט זיך; עס ברענט נישט, ער האט צייט; ער איז נאך נישט געשטארבען.

„אין איינעם האט זי געהאט, קאן מען זאגען, 14 קינדער. פון די 14 זענען 6 אוועק און 8 זענען געבליבען. איך בין דער פינפטער, בין איך.

„ווען איך בין אלט געווארען 18 יאהר האט מען מיך חתונה געמאכט. מיט וועמען האב איך ערשט אויסגעפונען א טאג נאך דער חתונה. ביז צו דער חתונה האב איך מיין כלה נישט געזעהן; אין דעם טאג פון דער חתונה איז איהר פנים געווען פערהאנגען מיט א דעק-טוך; ווען איך האב זי מקדש געווען, איהר אנגעטון דאס רינגעל, האב איך מעהר ווי איין פינגער איהרען נישט געזעהן.

„ערשט אויף מארגען אין דערפריה. בעת איך בין אויפגעשטאנען, האב איך צום ערשטען מאל געזעהן מיט וועמען מען האט מיך חתונה געמאכט.

„איך האב אויך אויסגעפונען, אז מיין ווייבעל האט א מאמען, און אז איהר מאמע איז א יודענע מיט א מענה-לשון און אז זי וועט עס זיין מיין שוויגער, און אז זי, די שוויגער, וועט עס זיין מיט אונז אין איינעם אין איין צימער, אונטער איין דאך.

„היינט פאלגט מיך א גאנג און פיהרט א פערהייראטען לעבען, ווען מען נעממ פון דיר די אויגען נישט ארפ.

„אבער ווי זאגט איהר: א יוד, א תלמיד חכם, גיט זיך אַן עצה; האב איך מיין טאטען נישט פערשעמט — פערקעהרט.

איצטער קום איך ערשט צו צום עיקר; איהר מעגט עס פערשרייבען:

„ווען איך האב, אויף מארגען, נאך דער חתונה, געעפענט די אויגען, איז באלד אריינגעקומען צו מיר די שוויגער:

„הער זיך צו מיין קינד", זאגט זי צו מיר, די שוויגער הייסט עס, „איך האב דיר איבערגעגעבען א ריינע, א שעהנע, א כשר'ע טאכטער, אויף מיר אזא יאהר, היט זי אפ ווי דאס אויג אין קאפ. וועט זי דיר זיין געטריי ביז'ן גרוב אריין". און זי נעמט ארויס פו'ן איהר בוזים א פאפיר און זאגט:

„אט האסטו א צעטעל, וואס מיין מוטער, ע"ה, האט מיר איבערגעלאזט בעת זי איז געלעגען אויפ'ן טויטען-בעט. דאס זענען נעמען פון טויטע, וואס מען מוז נאך זיי א נאמען געבען. דא געפינען זיך רבנים, דיינים, שוחטים, חזנים, שמשים, נביאים און גלאט אזוי פרומע מענשען, הן מענער הן פרויען. און אזוי ווי מיך האט גאט געשטראפט און איך האב מעהר ווי איין טאכטער נישט געהאט, האט זיך מיר אפגעשטעלט דאס גאנצע צעטעל אזוי א... גיב איך עס דיר איצט איבער און איך האף, אז דו וועסט וויסען וואס דו האסט צו טון".

„טו איך א בליק אין צעטעל, ווערט מיר פינסטער אין די אויגען.

„אזא לאנגער צעטעל מיט נעמען האב איך זיך נישט פארגעשטעלט.

„איך האב צונעגומען דאס לאנגע צעטעל, עס אריינגערוקט אין דער רעכטער הויזען קעשענע און געמאכט א שוויג, מיין יונג ווייבעל האב איך גארנישט דערמאנט וועגען דעם. וואס דארף זי זיך ערגערען?

„ווען דאס ערשטע יונגעלע איז געבוירען געוואָרען, נעם איך ארויס דאס צעטעל, קוק עס איבער. איין מאל און נאך אמאל, צעהל איבער די נעמען און איך נעם רעכענען... און ס'קומט אויס, אז איך דארף לעבען מיט מיין פרוי נישט ווייניגער ווי 95 יאהר, און נישט דורכלאזען קיין איין יאהר א קימפעט. און נאך מעהר: איך וועל נאך מוזען צווילינגען א דריי אדער פיר פערמדע ווייבלעך, וועל איך אפשר ארויסקומען גלייך אויף גלייך.

„וואס זשע טוט מען?"

„געה איך צו צו מיין ווייבעל און איך דערצעהל איהר וועגען דעם לאנגען צעטעל פערטראכט זי זיך און לאזט מיר וויסען, אז זי האט אַן עצה.

„וואס איז די עצה, לאמיך הערען? אדרבא!"

„מיר זאלען יעדען קינד געבען צו דריי נעמען, וועלען מיר שנעל פערטיג ווערען".

„דיין עצה געפעלט מיר",— זאג איך,— „דיינע פון די בעסטע עצות".

„און דאס ערשטע יונגעלע האט שוין אריינגעכאפט די מציאה: מיר האבען עס א נאמען געגעבען: דוד-חיים-בער. שפעטער מיט א יאהר איז אונטערגעקומען א מיידעלע, האבען מיר עס א נאמען געגעבען: שפרה-מלכה-רחל. און אזוי כסדר פאר יאהרען און יאהרען.

„מיין שוויגער, זאל לעבען, האט זיך געשמאלצען פאר גרויס נחת: „אט אזא אידים ליב איך! וואס דען, מיין שלמה אשר איז געווען א מאן? קוים וואס ער האט געזשיפעט".

„ווילט איהר דאך וויסען דעם סוף? וועל איך אייך זאגען: איך בין ערשט פערהייראט 22 יאהר און איך בין שוין צוקורץ מיט'ן צעטעל... מיר האבען זיך, הפנים, צו שטארק געוואָרפען מיט די נעמען; מיר האבען זיי צו שנעל צוטרענצעלט.

„איצטער ליגט מיין פרוי אין קימפעט מיט א מיידעלע, האבען מיר פאר איהר מעהר קיין נאמען נישט

„וואס טוט מען? מען קאן דאך נישט לאזען א יודיש קינד אהן א נאמען? אפשר האט איהר א נאמען פאר מיין קינד? איך וועל אייך דאנקען, וועל איך אייך; זאל זיין כאטש איין נאמען. ווי זאגט איהר, זאל איך עס רופען ציפע? זעהר פיין, זאל זיין ציפע! אבער וואס וועט זיין איין א יאהר ארום; וואו וועל איך דעמאלט נעמען א נאמען".

אויב איהר וועט האלטען דערביי, קומט אריין צו מיר, וועל איך אייך שוין פערזארגען מיט נעמען — האב איך איהם געזאגט.

דער העלד מיינער האט מיר פיין בעדאנקט און איז אוועק א צופרידענער.

איצט הויב איך אָן מיט'ן אנהויב: אזוי, אז מען קוקט אויף איהם, זעהט מען, אז ער איז א בהמה, נאר אז מען נעמט רעדען מיט איהם, זעהט מען ערשט, אז ער איז א אידיאט אויך!

ב. קאוונער

די אינטערעסאנטע דעבאטע וועגען יודישע בוך אין פאריז

פאריז. א זעהר אינטערעסאנטע דעבאטע איבער דעם יודישען בוך איז דא פארגעקומען אין דעם יודישען קלוב פאר פרייער דיסקוסיע. דער בעקאנטער ריכטער זלמן שניאור האט זיך בעטייליגט אין דעם אווענד און האט ארויסגעזאגט פיל טרעפליכע געדאנקען וועגען איצטיגען קריזיס פונ'ם יודישען בוך, אדוואקאט לעאָ גלעזער, א. אלפעריז און פיל פערזאנען פון פובליקום האבען זיך ארויסגעזאגט וועגען דער פראגע.

פרעזידירט דעם אווענד האט ג. פראנק.

רער. א. אלפעריז רעדט וועגען דעם שווערען קריזיס, וועלכען עס מאכט דורך דאס יודישע בוך אין די צוויי גרויסע יודישע קבוצים אין פוילען און אין אמעריקא. דער רעדנער קומט צום אויספיהר אז דאס איז פערבונדען מיט דעם אלגעמיינעם קריזיס, וואס מיר מאכען איצט ארורך אין אונזער אידעאישען און אויך ווירטשאפטליכען לעבען.

דער דיכטער זלמן שניאור ווייזט אן, אז דער קריזיס פון בוך איז איצט נישט בלויז ביי יודען, עס איז אן אלגעמיינער קריזיס. פערשידענע פאקטא רען האבען דא געווירקט. עס האט בכלל זיך גענעריערט דאס טעמפא פון לעבען. דער ראדיא, דאס קינא. די ליטעראַרישע ביילאגע אין צייטונג האבען בא־קלענערט די צאהל בוך־קויפער. דערביי זענען נאך די יונגע שרייבער אוועק פון דער איינפאכקייט. אנגעהויבען שרייבען מיט אנ'אומפערשטענדליכער, שווערער שפראך, און דער לעזער פערשטעהט פשוט נישט וואס דער דיכטער, צי דער פראזאאיקער וויל זאגען.

דאס יודישע בוך איז איצט אין אלגעמיין זעהר טייער (דאס יודישע בוך איז נאך אין פער־גלייך מיט דער בעגרעניצטער צאהל לעזער נישט אזוי געשטיגען ווי אנדערע). דערצו קומט נאך צו דער יודישער מוכר ספרים, וואס שטעלט זיך גאנצע פופציג פראצענט פערדינסט.

שניאור איז אבער אפטימיסטיש געשטימט. בנוגע דער צוקונפט פונ'ם יודישען בוך. מען דארף אפיסעל ארגאניזאציע און א בעמיהונג צו ערמעגליכען דאס קויפען א בוך, ד. ה. ארגאניזירען א ביכער־פערקויף אויף אויסצאהלען.

אדוואקאט לעאָ גלעזער האלט, אז בכלל איז איצט צו זעהן אנ'אויפבליהונג אין דער יודישער ליטעראטור. ארח. גלעזער בעווייזט, אז דער קריזיס פון בוך איז א ריין עקאנאמישע פראגע. דער רעדנער גיט א ברייט בילד פונ'ם ביכער־פערקויף ביי אנדערע פעלקער און ביי יודען און פאלעמיזירט מיט א טייל אויספיהרונגען פונ'ם דיכטער שניאור.

עס רעדען נאך די ה"ה קארנהענדלער און לאנדאו.

צום סוף גיט דער דיכטער ז. שניאור א שארפען הומארפולען ענטפער די רעדנער, וועלכע האבען מיט איהם פאלעמיזירט. ז. שניאור'ס אויספיהרונגען ווערען ווארים אויפגענומען.

——=:8:=——

10 טשארטקאווער יודען וועלען שטעהן פאר'ן געריכט צוליב'ן טויט פון 2 סאלדאטען

טשארטקאוו. מיט א קורצער צייט צוריק זענען אין א היגער שענק אריינגעגאנגען דריי פוילישע זעלנער. זייענדיג שוין שכור האבען זיי זיך גענומען שפילען א נארעל, כדי צו בעווייזען עפעס א קונץ, האט זיך גראד געפונען ה' שילוואלף, א שוואגער פונ'ם שענקער, און ער האט דערגו נישט צוגע־לאזט. די זעלנער האבען זיך געווארפען אויף שילוואלף און ס'איז ענטשטאנען א געשלעג.

דערווייל זענען זיך צונויפגעלאפען א סך מענשען, די זעלנער, דערזעהענדיג אזויפיל מענשען, האבען אנגעהויבען צו לויפען אין דער ריכטונג פון דעם טייך „סערעט", א סך מענשען זענען די זעלנער נאכגעלאפען און די זעלנער, מיינענדיג אז מען וויל זיי שלאגען און נישט האבענדיג וויטער צו לויפען, זענען זיי אריינגעשפרונגען אין וואסער אריין. צוויי פון זיי זענען דערטרונקען געווארען און איינעם איז געלונגען איבערצושווימען דאס וואסער.

דעם אנדערען טאג זענען ארעסטירט געווארען א סך יודען, פון וועלכע עטליכע זענען ארויסגעלאזט געווארען און 10 יודען זענען עד היום אין תפיסה.

די אויספארשונג איז געגאנגען זייער פערענדינט געווארען און דאס געריכט האט די אקטען אפגעשיקט קיין לעמבערג פון וואנען ס'איז אנגעקומען בעד שטעטיגט צו שטעלען אלע צעהן אנגעקלאגטע פאר דעם געשווארענעם געריכט.

די היגע פראקוראטור האט שוין צוגעשטעלט די פערטיידיגער דעם אנקלאגעאקט. די פערהאנדלונג וועט ווארשיינליך פארקומען אין מערץ.

עס געפינען זיך אין תפיסה פאלגענדע יודען: 1) יוסף אשכנזי, 2) משה צימער, 3) יעקב רענקבערג, 4) חיים קלינגער, 5) משה קנעכט, 6) ליפה רענקבערג, 7) יוסף אקער, 8) הערש ליבמאן, 9) אב הם ריך שוואגער, 10) שמחה פעמפיק.

פערטיידיגונג האבען איבערגענומען די אדוואקאטען: דר. שומער, דר. עבנער, דר. קימעלמאן, ד"ר פינקלער, דר. קליינמאן און דר. בירנבוים, צו דער פערהאנדלונג זאל ארויפקומען אויך דער בעקאנטער אדוואקאט דר. לייב לאנדוי פון לעמבערג.

צו דער פערהאנדלונג וועלען אויך גערופען ווערען א סך עדות און זי וועט דויערען צוויי ביז דריי טעג.

געשטארבען דער קעניג פון די יודישע „טעאטער־פאטריאטען"

אין ניו־יארק איז געשטארבען דער קעניג פון די יודישע „טעאטער־פאטריאטען" הערי גולאוש. רומשינסקי דערצעהלט וועגען איהם אין „פארווערטס" אט וואס:

„נאך א שווערען טאג ארבייט אין „שאפ" פלעגט גולאש, אנשטאט צו געהן שלאפען אין זיין פינסטערען שטיבעל, שטעהן בעבער שעה'ן לאנג אונטערן פענסטער פון קאפע־הויז און קוקען, ווי זיין ליבלינג־ארטיסט טרינקט א גלאז טיי, אדער קאווע, דאס פלעגט איהם וואַרימען ס'הארץ, נישט קוקענדיג אויף דרי גרעסטע פרעסט אינמיטען ווינטער.

איינמאל האט איהם דאס הארץ שיער נישט געפלאצט פון פרייד, בעת דער „קעניג" אליין י. פ. אדלער, האט איהם ובנעגעבען צוצוטראגען א רענצעל פון טעאטער אין קאפע. פון דעמאלט אן פלעגט ער איהם נאכגעהן פוס־טריט, אפילו ביימאג און ביינאכט.

הערי גולאש האט דורך דער צייט החונה געהאט, איז געווארען א טאטע פון עטליכע קינדער, אבער דאס זענען אלץ געווען נעבעך־זאכען, פריהער פון אלץ איז געקומען דער „קעניג" פון דער ביהנע, וועמען ער האט געדינט געטריי און איבערגעגעבען ביז זיין לעצטען אטעם צו.

רעוויזיע אין א יודישער ארגנזשען־פלאנטאציע

ירושלים, (וט"א) זוכענדיג געוועהר האט די פאליציי דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין דער יודישער אראנזשען־פלאנטאציע פון די ה"ה גאלדבערג און טאלקאווסקי, וואס געפינט זיך אין דער נאהענט פון תל־אביב. די רעוויזיע האט נישט געגעבען קיין שום רעזולטאטען. איינער פון די איינענטימער פון די פלאנטאציעס טאלקאווסקי האט זיך אין צוזאמענהאנג דערמיט געוועגדעט מיט א פראטעסט צום הויך קאמיסאר כער טשענסעלאר.

די ארבייטען ביי דער ים־המלח־קאנצעסיע

ירושלים, (יט"א) אינזש. נאוואמיעיסקי און מאיאר טולאך וועלכע געפינען זיך איצט אין ארץ־ישראל, פיהרען אן מיט די פארבערייטונגס־ארבייטען צו דער ים־המלח־קאנצעסיע. עס זענען שוין אנגעקומען פיל מאשינען, וועלכע ווערען איצט מאנטירט.

מאיאר טולאך בעזוכט זיך אין ארץ־ישראל און וועט מאכען בעמיהונגען צו ערווערבען די ארץ־ישראל־בירגערשאפט.

אונגינסטיגע לאגע פאר אימיגראנטען אין בראזיליען

פאריז, (יט"א) די צענטראלע פון „היאס־עמיגדירעקט" האט בעקומען א טעלעגראפישע מעלדונג פון בראזיליען, דאס צוליב דער שלעכטער ווירטשאפטליכער לאגע איז נישט ראטזאם, דאס אין משך פון די נאהענטסטע פאר חדשים זאלען אנקומען אין לאנד נייע אימיגראנטען. הויפטזעכליך כוהרים, אנגעשטעלטע, אדער פערזאנען אהן א בעשטימטע בעשעפטיגונג.

הויפטמאנ'ס נייער ראמאן

ענדע פון 3־טע זייט).

עס נישט, אז איין קינד אדער דאס צווייטע קינד ליידט צוליב דער מוטער'ס ליבע פאר איהרע אלע קינדער".

אזוי האט ער איהר געוואלט בעווייזען, אז הגם ער קאן אהן איהר נישט לעבען, האט ער דאך אויך זי, מאליטא'ן, די בעזונדערע פרוי, די מוטער פון זיינע קינדער, שטארק ליב. זי האט אבער נישט געקאנט בעגרייפען, נישט געוואלט בעגרייפען, פסיכאלאגיש נישט געקאנט פארשטעהן. האבען זיך די סצענעס אין הויז איבערגע'חזר'ט ביז דער קלימאקס איז געקומען: אניא איז שוואנגער געווארען.

מעליטא קאן עס מעהר נישט איבערטראגען ווערט פערצווייפעלט, און אין איהר פערצווייפלונג ניסט זי אויס אין הארבע ווערטער איהר הארץ, איהר כעס אויף דער געליבטער, אויף איהר נאך אומגעבוירען קינד.

„די ביטערקייט מיט וועלכער זי רעדט געגען דעם אומגעבוירענעם נפש'ל, וואס האט דאך אויף זיך נישט קיין שולד, פערפרעמדט מיך פון איהר, טרייבט מיך פון איהר אוועק — פעושרייבט דער מאן אין זיין טאג־בוך. — קאן זי נישט פערשטעהן, אז יעדע אטאקע וואס זי מאכט אויף דעם אומגעבוירענעם קינד, טרעפט מיך אין דער סאמע טיפעניש פון מיין הארצען"?

דעם קינד'ס געבורט איז געווען די לעצטע שטרוי. מעהר ליידען האט זי נישט געוואלט, נישט געקאנט. טראָג איהר ליבע, טראָג איהר איי־גענער צוגעבונדענקייט צו איהר בעריהמטען מאן — גט זי זיך מיט איהם. „אויב נישט אינגאנצען, בעסער גאר נישט" — איז איהר פעכנער בעשלוס. און זי לאזט איהם געהן צו דער פרעמדער, צו דער געליבטער.

לויט בעריכטען, וועלכע קומען אן פון בערלין, האט דער ראמאן „איינגאריסען". אין אלע אינטעליגענטע קרייזען ווערט ער דיסקוטירט. די מענער האלטען, אז הויפטמאן איז גערעכט: א מאן קאן ליבען צוויי פרויען אין דער זעלבער צייט. און ווען די בעזונדערע פרוי וואלט געקענט זיין מעהר „לאגיש", „שכל'דיג", וואלט דער שלום בית נישט געשטערט געווארען. די פרויען, אהן אויסנאהם, שטימען נישט איין דערמיט. „אויב נישט אינגאנצען — סענה'ן זיי — איז בעסער גאר נישט", און זיי האלטען, אז מעליטא האט ריכטיג געהאנדעלט אפ'גט'ענדיג איהר מאן.

ה. מ. ש.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען. מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8־2 נ.מ. און פון 5־9 אוו.

ס'געהט נאך 1 שאטען

39) (סענסאציאנעלער ראמאן)

— דא, אין דעם צימער ?

— יא, זי איז אריינגעלאפען און געבליבען ווי א מת ליגען אויף דער פאדלאגע. ער איז געווען פערחלשט, און אין דער האנד האט ער געהאלטען א רעוואלווער...

— וואס איז דארט געשטאנען אין דער הינטער־שטיבען „באראב ?

— מיך האט טאקע איבערראשט איהר איי־האלט... װארט נאר, איך וועל זיך דערמאהנען. יא — איך געדענק. דארט איז געווען מעהר ווענינער אזוי געשריבען: „אייער בעשלוס נישט ארויסצוגעהן פון שטוב מאנטאג ביינאכט איז א לאגישער. איך בעגריס איהם און אלע הויזיכטען". דאס — אלץ. אויף וויפיל דער זכרון דינט מיר איז דאס געווען דער אינהאלט פון דער דעפעשע.

ראבקעוויטש האט פערמרה שחורה'ט א קוק געטון אויף די בלאסע אומגליקליכע פרוי און א זאג געטון:

— ווען דער הער ליפאווסקי וואלט אין יענער נאכט ארויס פון דער היים, וואלט ער שוין איצט געזעסען אין טורמע. פאליציי וואלט איהם האן ארעסטירט מיט די אלע איבעריגע פערברעכער, וועלכע זענען בעקאנט אין דער פאליציי א. נ. די באנדע פון דער „װילבערנער פייל". מיר האבען זיי יענע נאכט אלע געכאפט. צווישען זיי האט אויך געוואלט זיין דער הער ליבאווסקי, און ראגיעל וואלד־מאן האט עס געוואוסט!

ראבקעוויטש האט אזוי ארום געווארפען די „באמבע" און איז ענטשוויגען געווארען.

די צו דערערטע פרויען האבען זיך איבערגעקוקט און מיט אימה בעטראכט דעם געהיים־אגענט...

מיט א טיפען קרעכץ האט זיך די מוטער אר רונטערגעלאזט אויפ'ן פאטעל. דעם דאוינען ק.אפ איז איהר געווען שווער אריבערצוטראגען.

איהר גורל פון אנ'אלמנה איז דאך געווען נאר־גארנישט אין פערגלייך מיט דער חרפה און דערנידערונג, אויף וועלכע איהר לעבען איז איצט פערמשפט געווארען:

מען וועט איצט אויף זיי טייטלען מיט די פינגער, ביידע צינגער וועלען יערען פונאנדערגעבונדען, מענשען וועלען זיי אנהויבען ארײנלאכען גלייך אין די אויגען, פראווען רכילות...

דאס לעבען זייערס איז מיטאמאל הרוב און בעשפיגען געווארען!

נעללי איז צוגעגאנגען און צערטליך צוגעדרוליעט דער מוטערס קאפ צו איהר ברוסט.

ראבקעוויטש האט זיך שווייגענדיג אפגעקעהרט, געגנומען זיין הוט און איז ארויס פון הויז.

שימאנסקי האט אויף איהם געווארט אין דרויסען. ער האט שוין פערהערט די גאנצע דינער־שאפט, און געמאכט א סדר אין זיינע נאטיצען.

א קוק־טועגדיג אויף זיין לייטער, האט ער פערשטאנען, אז ער האט ארורכגעמאכט א זעהר פיינליכען מאמענט.

— איהר זענט אומצופרידען, הער ראבקעוויטש ? — האט ער א פרעג געטון, צומאכענדיג דאס נאטיץ־ביכעל.

— ס'איז דא פון וואס צופרידען צו זיין ! — האט ראבקעוויטש כעס'דיג א ברום געטון — אויב איהר האט חשק צו זעהען צוויי וואילע, ארענטליכע פרויען, וואס זענען אריינגעווארפען געווארען אין שמוץ און גרעסטע יאוש, טא געהט אריין צו זיי, און גיט א קוק. איך האב חשק אפצולאזען דעם גא'יצען ענין, און אוועקגעפאהרען ערגעץ צו אלדי רוחות..

ער האט ביוז א פראל געטון דאס טירעל, און זיך אריינגעזעצט אין אויטא.

— אין ביורא אריין ! — האט ער א זאג געטון צום שאפער — שנעלער פאהרען ! מ'דארף פרובען כאפען דעם טייוועל, דעם וואלדמאנען !.. ביז אין אוונער וועל איך איבערקעהרען גאנץ ווארשא, און כ'וועל איהם געפינען !

קאפיטעל צעהן

גראף בענסדארף

דאניעל וואלדמאן האט געהער־ ראבקע־ וויטשעס שטים איז ענטשויגען אט אבער נישט ארונטערגענומען פו די אויפגאהמס־רעהרלעך.

אין א ווילע שפעטער האט ער דערהערט א ווארעמלעך געהיין און דאס שעפטשען פון פרויען. ער האט פערשטאנען, אז ראבקעוויטש איז אוועק, און ער האט א קוק געטון אויפ'ן זייגער.

— צייט צו פריהשטיקען, — האט ער א זאג געטון צו זיך — כדי צו צופאהרען אין אויספאר־שונגס־אמט דארף ער האבען צייט א צוואנציג מינוט... דערנאך וועט דער דאפארט דויערען, מסתמא, א פערטעל שעה.

נישט ארונטערנעהמענדיג די רעהרלעך פון די אויערען, האט ער ארויסגענומען פון אונטערן מיט א וואליזקעלע מיט עסענווארג, און איז צוגעגאנגען מיט דעם צום ווינקעל, וואו לעבן דער דינאמא־מאשין איז געשטאנען א קליין גאז־אייזעלע.

ער האט, ווי עס ווייזט אויס, בעדיינט צו אנגרייטען א שטיקעל וואפעל פון פראוויאנט.

דאס קאווירארל וועט פערוואנדעלט ווערען אין א שלאפצימער.

אין אווענד האר דעם אהערברענגען פון א בעטער־געשעפט א פעלד־בעטעל און בעטגעוואנט.

בזה האופן וועט ער די ערשטע טעג פון דער בעלאגערונג אדורכמאכען אהן גרויס אומבעקוועמ־ליכקייט. און ווייטער, וואס וועט זיין — וועט מען שפעטער זעהען.

ער האט מיט אפעטיט גענייט דעם טרוקענעם פריהשטיק — אייער און אויפשניט — און דערביי שטארק אריינגעטראכט אין דער שווערער אויפ־גאבע, וואס איז איהם פארגעשטאנען צו לעזען.

א ווילע האט ער יענען דעם נישט אויפגע־הערט צו טראכטען.

אין דעם פלאן, וואס ער האט לכתחילה אויס־געארבייט, און וואס דאס דורך איהם נעוואר... רעאליזירט ווערען, איז געווען איין ספעציעל־שווא־כער פונקט.

ביז איצט האט ער זיך מיט דעם נישט געקענט אנ'עצה געבען.

(פארזעצונג קומט).

אגעהאנגענער אין וואלד

(וו) עהערנעכטען האט מען אין שטאטישען וועלדעל, נעבען דער קאלישער באהן געפונען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין, הענגענדיג אויף א בוים.

צוליב דעם, וואס ביי דעם געהאנגענעם האט מען נישט געפונען קיין שום דאקומענטען האט מען נישט געקענט דערגעהן ווער דאס איז. ערשט די פאליציייאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער געהאנגענער איז דער 54-יעהריגער אדאם דראוויאק, א וועבער פון אנדזשעיא 44, אנ'ארבייטסלאזער. דער טויטער קערפער איז אפגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום אויף לאנקאווא גאס.

יוגענד-גרופע אין „וו.י.ז.א."

ביי דער פרויען-געזעלשאפט „וו.י.ז.א." אין לאדז האט זיך ארגאניזירט א גרופע יוגענד.

דער פראגראם פון די גרופע: סטודיעס וועגען געשיכטע פון ציוניזם, געשיכטע פון יודען, קורסען פון די העברעאישע און ענגלישע שפראכען, גימנאסטיק, קורסען פון האנד-ארבייט א.ד.

אינפארמאציעס ערטיילט טעגליך דער סעקרעטאריאט פון 5 א זייגער אן אין לאקאל פון „וו.י.ז.א.", פשעיאזד 2.

א טראגישער טויט פון א זקנה

אויפ'ן אזארקאווער וועג האט מען אויף די שינעס פון דער קליין-באהן געפונען אנ'איבער געפאהרענע אלטיטשקע. ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען איז דאס געווען די 77-יעהריגע קאסאזשינא אדאמיאק, וועלכע האט געוואוינט אין זקנים-הויז אין אזארקאוו, זי איז געווען טויב און וואהרשיינליך נישט געהערט ווי עס פאהרט אן דער צוג און דאס האט דערפיהרט צו איהר טראגישען טויט.

דערשאסען

(—) אין דארף וויניארי, הינטער קאליש האט דער לאנדווירט פראנטשישעק ריבאס בעת א מחלוקה וועגען געלד ענינים דערשאסען מיט א רעוואלווער זיין שכן וואוושיניאק וואיטשאק. וואיטשאק איז אין א שטערבליכען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

„פאר וואס דען נישט?"

אזוי וועט הייסען דער באל, וועלכען עס ארדענט איין דאנערשטאג דער ארטיסטען-אנסאמבל פון שטאטישען פוילישען טעאטער.

בעשטעלען בילעטען, פלעצער, טישלעך קען מען אין טעאטער טעלעפאניש 101-16.

דער היינטיגער פייערליכער אקט פון לעהר-אנשטאלט „דרכי-נעם"

ווי עס איז געווען פאראויסצוזעהען, האט דער היינטיגער פייערליכער אקט, פון היגען לעהר-אנשטאלט „דרכי-נעם, וואס קומט פאר 6 א זייגער אין פילהארמאניע-זאל, נארוטאוויטשא 20, ארויסגערופען א שטארקען אינטערעס. אזא פייערונג, וואס קומט פאר צום ערשטען מאל אין אונזער שטאט איז סיי אין איהר כאראקטער און סיי אין אינהאלט, א זעלטענע געשעהעניש צווישען די לעהר-אנשטאלטען פון דעם טיפ. עס וועט פייערליך בעוויזען ווערען דער ווייטער מהלך אין ענין תורה ועבודה, וואס דער „דרכי נעם" אנשטאלט האט אדורכגעמאכט אין משך פון זיין 20-יעהריגער עקזיסטענץ.

אין דער גרויסער פייערונג נעהמען אנטייל בעוואוסטע רבנים. מיט רעדעס מעניגי דיומא וועלען ארויסטרעטען די חשוב'סטע פארשטעהער פון דער היגער ארטאדאקסישער וועלט. די תלמידים, וואס בעקומען ארויס די היתר הוראה'ס צייגנישען, ווי אויך די תלמידים פון לעהר-אנשטאלט „דרכי נעם".

א בריף אין רעדאקציע

ערלויבט מיר ח' רעדאקציע זיך געזעגנען מיט מיינע פערעהרער דורך אייער ח' צייטונג. יעדעס מאל געוועהנליך, אז א גאסטראליאר פארט אוועק, ווערט אין די צייטונגען ווי אויך אין די אפישען דערמאנט די געזעגנונגס-פארשטעלונגען. דא מוז איך זיך ספעציעל געזעגנען דורך דער צייטונג, ווייל ווערענדיג אנגאזשירט אין לאנדאן, האב איך שוין נישט געקענט ווארטען ביז די געזעגנונגס פארשטעלונגען און איך ווינש אלע מיינע פערעהרער און פריינד א זיי געזונט און א ך האף, אז מיר וועלען זיך ווידער זעהן.

מיט דאנק אייך
בעטטי קענ ג.

מעלדונג.

אלגעמיינער פראפ. לאנדעס-פעראיין פון בעקליידונג ארבייטער אין פוילען, אפטיילונג אין לאדז. אכטונג, מענער-מאגאזין און פאול ארבייטער!

היינט, מיטוואך, דעם 12 פעברואר, 8 א זייגער אוונט קומט פאר אין פעראיינס-לאקאל, לאגעווניצקא 4, פאך-פערזאמלונגען. ס. א. דער איצטיגער שטרייק פון די מייסטער. זעהר וויכטיג, אלע מוזען קומען!

1609б

פילהארמאניע-זאל נארוטאוויטשא 20

קלו פון די פערוויילונגען פון היי-יעהריגען קארנאוואל

דעם 3=טן מערץ ד. י.

גרויסע פרעסע=רעדוטע

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!

לעצטער ראמאנס

אין די הויפטראלען:
Iwan Petrowicz i Hr. A. Esterhazy

צו דעם בילד וועט צוזינגען א ספעציעל אנגאזשירטער רוס'שער כאר, וועלכער וועט אויספיהרען א רייהע רוסישע לידער.

נעכסטער פראגראם: „פרוכטבארקייט"
אין די הויפטראלען: Gabriel Garbo i Diana Karenne

בעגען בעלייזונג!

ס'איז געגנביזט געווארען א וועקסעל אויף 300 זל. אויסגעשטעלט פ'ענציעסק פינאלטאק דער עהרליכער פינדער וועט בעקומען געגען בעלוינונג אבגעבערענגען נאך אלעקסאנדער, זגע זשער שאסע 10 בי פאולאק 5035

דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג.

א שטוב

איז זאפארט צו פערטיטען אויף פראנציסקאנער-גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדרים א (מרדכי נביא'ס נאם) נגמ' 9, ביי א צוזערמאן

טאשען-טיכער צו אושורירען

ווערט אנגענומען אין דער פראצאווניע פון ג. לאנדוי, גאוואמיעסקא 15. 5087

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אן פון 6–8 אוונד

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקהייטען אנ: ריפאתויזאנינסם.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן=כירורג
Chor. szczęk, dziąsel, podniebienia, języka it.p.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
I p.front, tel. 149-66
od 1½–5 po poł.

DYREKCJA
Towarzystwa Kredytowego
w Łodzi.
Łódź, dn. 3 Lutego 1930 r.
No. 386.
W.D.

W uzupełnieniu ogłoszenia swego z dnia 17 stycznia 1930 roku za No. 190, Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego miasta Łodzi podaje do publicznej wiadomości, że ze strony Władz tegoż Towarzystwa, wniesiony został dodatkowo na porządek dzienny zwyczajnego ogólnego zebrania członków Towarzystwa, mającego się odbyć w dniu 19 lutego r. b. wniosek, w przedmiocie udzielania pożyczek w listach zastawnych na miasta okoliczne i—zmiany odpowiednich §§ Ustawy. —

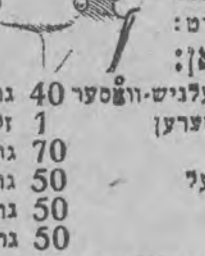

קאנקורענץ!
אין ערשטקלאס. דאמען= און הערן=פריזיער=אנשטאלט
מ. קופקא, פאלודניאווא 12
זעגען די פרייזען, צוליב'ן קריזיס, געווארען פערקלענערט:

דאמען=סאלאן:		הערן=סאלאן:	
שערען דאמען	80 גר.	ראזירען מיט קעלניש-וואסער	40 גר.
שערען שילער	60 גר.	ראזירען און שערען	1 זל.
וואסער-אנדולאציע	1.50 זל.	שערען	70 גר.
אייזען-אנדולאציע	1.— זל.	שערען א יונגעל	50 גר.
קאפ-וואשען מיט טרוקענען	1.— זל.	קאפ-וואשען	50 גר.
מאניקיר	70 גר.	מאסאזש	50 גר.

פארבען די האר, ברעמען און וויעפערן אין אלע פארבען צו צוגאנגליכע פרייזען.
ערשטקלאסיגע בעדינונג! ערשטקלאסיגע בעדינונג!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אלע גלויביגע פון יחזקאל וואלקסבערג א.פ.
„Sklep Astrachański"
פיעטריקאווער 31,
אז זיי זאלען זיך מעלדען דאנערשטאג, דעם 13-טען ד. ח. 8 א זייגער אוונד אין קאלאניאל-קליינהענדלער-פאראיין, צעגעלניאנא 15, כדי צו מעלדען זייערע פרעטענזיעס און עווענטועל אנצונעהמען געריכטס-שריט געגען דער דערמאהנטער פירמע. 5041

א לאנגיעהריגער געוועזענער געריכטס-סעקרעטער
שרייבט אלערליי בימעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאלסטו נאר קימען אין מיין רעכטסקאנסולענץ-ביורא צו ה' מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געשריבען אלערליי בימעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, סלאווזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ווארשאוער ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך א אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

נייעם בלויז פאר יודען!
די לאנג-עקזיסטירענדע טליתים=פאבריק
עמפפעהלט צום פסח-סעזאן א גרויסען און רייכען אויסוואהל פון עכט וואלענע, האלב-וואלענע און זיידענע כמו טערקישע טליתים, ווי אויך טליתים קטנים.
הורט און דעטאיל! ביליג און רעעל
יחיאל מינסקי, לאדז, סאלנא 6

Dr. med. I. WAJBENRG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.
געשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן איז דער חקם פון 3—5 נאכמיטאג.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן. בלאז און הארן-קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוונד.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענערשוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונט

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3–4½ נאכמ.

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אוונד.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4–7.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.